

Pugalo sidelo na kryixе fligelia, nabludaŷa rassvet. Nebo, kak eto castenyko byi-vaŷet v fevrale nedaleko ot moria, neskolyko minut napominalo qvetom morskuŷu rakovinu, takim nejno-rozovym ono bylo, a zatem srazu potusknelo, nalilosy sv-inqom, v glubine kotorovo, kazalosy, raspleskali lucxiŷe vostochnyŷe cernila. Pocti srazu nactal nakrapyivaty dojdы, i oduxevlěnnovo s kryixi kak vetrom sdulo.

Dojdы Pugalo lubilo daje menyxe, cem otsutstviŷe razvleceniŷ. A poslednih ne slucalosy uje dovolyno davno.

ŷa zanimalsa tem, cto zakancival ranniŷ zavtrak — varěnyŷe ŷaŷqa, jarenaŷa sardina i cesnocnyŷ sup, kotoryŷ okazalsa poriadkom peresolen.

Vsě telo cesalosy, nocŷu ŷa otrazil cetyre ataki klopov, no propustil organizovannyŷ udar s levovo flanga i tepery myslennо proklinal etot postoŷalyŷ dvor i to, cto nastoŷka dlja otpugivaniŷa nasekomyih zakoncilasy tak ne vovremia.

Vladeleq zavedeniŷa, vidia moŷu hmuŷu roju, ne rexalsa prosity rascot i toptalsa vozle kladovki, pogladyivaŷa to na menia, to na oblaconnyh v beloŷe.[39]

Stranniki v odejdah, kotoryŷe za vremia putexestviŷa davno uje priobreli seryŷ qvet, s prostymi posohami, ŷeli postnuŷu grecku. Ustavxiŷe ot beskonečnoŷ dorogi bogomolyqi xli ot mysa Del Sur, samoŷ ŷujnoŷ tocki Narary, v Kruso.

Ne pervyŷe piligrimy na moŷom puti. I vse kak odin tverdiat, cto devocka, jivuxaŷa v Kruso, uzrela cudo. Mol, priletel k neŷ krylatyŷ vestnik, i krylŷa ŷevo byli podobny dyimu. Soobŷil on, razumeŷetsa, cto Straxnyŷ sud ne za gorami i nado pokaŷatsa, prejde cem vostrubit rog i podnimetsa iz zemli prah.

— Ty verix v eto? — sprosil u menia Propovednik, kogda my tolyko uslyxali novostы.

— Cto angel sletel s nebes? Posledniŷ angel, kotorovo, kak govoriat, videli, poŷavlialsa, kogda raspiali Christa, i izvestil namestnika, deda imperatora Konstantina, o tom, cto griadut bolyxiŷe peremenы. No v toŷ istorii hotia by byl serŷoznyŷ povod.

— Koneq sveta, po-tvoŷemu, ne povod?

— ŷa nemnogo ustal ot konqov sveta, Propovednik. Kajdyŷ god vsiakŷ, kto scitaŷet, cto videl angela ili slyxal boga, zaŷavliaŷet o tom, cto mir na kraŷu gibeli, cto vot-vot slucitsa tretŷ potop, cetvětaŷa velikaŷa epidemiŷa ŷustirskovo pota i v kajdom gorode na meste domov grexnikov vyrastut ognedyxaŷiŷe gory, kotoryŷe budut plevatsa seroŷ i jabami.

— To ŷesty ty ne jděx Apokalipsisa?

— Ne somnevaŷusy, cto rano ili pozdno my dostanem nebesa i te provedut pokazatelynuŷu cistku parxivыh oveq, no uveren, eto slucitsa ne pri moŷeŷ jizni.

— ŷesli cestno, ŷa toje ne veru v etu istoriŷu. Na koŷ cort, prosti Gospodi, angelu priletaty k kakoŷ-to desiatiletneŷ devconke, kogda v ŷevo rasporiajении kuda boleŷe interesnyŷe predstaviteli celovecestva?

Odin iz piligrimov, uje davno pogladyivaŷuxiŷ na menia, otodvinul pustuŷu miskи, nespexno vyiter guby rukavom i podoxol k moŷemu stolu:

— Bog v pomoŷ. Napravliaŷetesы v Kruso?

ŷa podumal, stoŷit li delitsa svoŷimi planami s pervym vstrechnym, rexil, cto huje ne budet, i prosto kivnul.

— Nas vosemnadqaty. My mirnyŷe ljudi, a dorogi vdoly poborejŷa byivaŷut opasny. Zaplatim za zaŷitu.

Vot tolyko etovo mne ne hvatalo. Plestisy dva s polovinoj dnja vmeste s raspevaŭximi sviatyjŭe gimny bogomolyqami, kogda na loxadi mojno okazatsa v gorode uje k veceru. U menia prosto net lixnevo vremeni.

— Ty oxibsa, dobryj celovek, — lubezno otvetil ŭa ŭemu. — Ŭa ne naŭemnik i ne voŭin.

Ctoby ne bylo bolyxe voprosov, pokazal rukoŭatku kinjala:

— U menia svoji qeli. Ŭesli hocex zaŭityi, shodi na kupeceskiŭ post. Oni obyicno prodajut uslugu ohrannikov.

On, kajetsa, udovletvorilsa moŭim otvetom i vernulsa k sputnikom. Propovednik pokrutil palyqem u viska:

— Otdaty denygi odnomu, ctoby on ohranjal vosemnadqaty. Voŭistinu Bojyi ludi. Takovo idiotizma ŭa ne vstrecał s teh por, kak rexil ostanovity naŭemnikov na krylyqe moŭej qerkvi. Lucxe byi sideli doma, cem xliatsa po dorogam.

— Kak tyi surov s utra. — Ŭa s usmexkoj otlojil lojku, okonciv zavtrak. Sledovalo rasplatitsa i otpravliatsa v dorogu. Pod merzkim dojdem.

— Ŭa istinu govoriu, Ludvig. A uj ŭesli doma ne sidsa i v zadniqe sverbit, naucisy streljaty iz arbaleta. Vosemnadqaty celovek s arbaletami. Oni lubyih razbojnikov udelayut.

— Otpravliaŭximsia k sviatyniam ne pristalo nosity pri sebe cto-to tjaeleŭe bibliji.

— Vot potomu ih i razuvaŭut vse komu ne leny.

On ŭex cto-to vorcał po etomu povodu, no ŭa uje napravilsa k hoziajinu postoŭalovo dvora, predstaviv staromu pelikanu vyiskazyvaty svoji myslj Pugalu v namokxej solommennoj xlape.

Narara, nesmotria na to cto eto ne samaŭa ŭujnaŭa strana kontinenta, zimoj otlicalasy kuda boleŭe miagkim klimatom, cem tot je Lezerberg ili Vitilyska. Sneg v primorskih oblastiah padal obilyno, no morozyi slucalisy redko, a k konqu fevralja dovolno casto teplelo nastolyko, cto nacinal idti dojdy.

Konecno je holodnyj i neprijatnyj, no, ŭesli sravnivaty s ubiŭstvennym morozom, cto seŭcas, po sluham, sobiraŭet xedruŭu jatvu iz putnikov v Firvaldene, — zdesy, mojno skazaty, byl raŭ zemnoj. Vprocem, celovek nikogda ne byvaŭet dovolen i castenyko peniaŭet na sudybu. K poludniu ŭa voznenavidel dojdy, kotoryj xel ne perestavaŭa.

Stojilo mne podumaty o tom, cto lucxe uj xel byi sneg, kak kapli obernulisy krupnymi belymi hlopŭami i slucilasy “cudesnaŭa” metely. Ona, točno soly Ŭadovitovo moria, ukryla ryje-krasnuŭu zemlju belym naletom, kotoryj ne proderjalsa i casa — iz-za oblakov vyiglanulo solnqe i rastopilo vsju etu krasotu.

Ŭa byistro ponjal, cto oxibsa v rascetah i k veceru v Kruso ne popadu. Okajisy zemlia zamerzxej, eto bylo byi vpolne vozmojno, no doroga razmokla, i gnaty po neŭ loxady ne imelo nikakovo smysla.

Propovednik eto toje ponjal, no pomalkival, pogladyival na solnqe. I nakoneq, uje k veceru predlojil:

— Derevenyki po puti vstrecaŭutsa. Perenocuŭem v odnoj iz nih? Mestnyje dovolno drujelubny. Vedy uje ponjatno — tyi okazexsa v gorode ne ranyxe serediny zavtraxnevo dnja.

— Predpocitaŭu postoŭalyj dvor, a ne krestŭanskiŭ dom.

— Vse dvoryi zabityi palomnikami, piligrimami i sumasxedximi. Vcera myi ųjedva naxli mesto dlia noclega. Cto tyi imeųex protiv krestųan?

— ųa veriu v dobrotu ludeų, Propovednik, no gorazdo menyxe, cem prejde. Za moųu jizny cetyirejdyi menia pyitalisy ubity vo vremia takih vot noclegov. Odin raz, potomu cto ųa straj, v drugoų — potomu cto ponravilsa moų kony, v tretiių — iz-za priajki na remne i dvuh serebrianyih monet v koxelyke.

— A v cetvertyių? — utocnil on, kogda ųa zamolcal. — Tyi skazal, cto cetyire raza.

— Ne znaųu pricinyi. Tot umnik umer prejde, cem uspel povedaty mne ųeųe. V obųem, ųa ne slixkom jajdu nastupity na te je grabli v piatyių raz. Eto uje slixkom. Daje dlia menia.

— A ųesli ne budet postoųalyih dvorov?

— Cto-nibudy pridumaųu. Les pod bokom.

ųa obognal neskolyko grupp strannikov — ustavxih, izmojdennyih, no vdohnovenno xagaųuxih v Kruso, točno okoldovannyiųe.

— Vera tvorit cudesu. — Propovednik s jadnyim lubopytstvom rassmatrival ih liqa.

— Vera v slova malenkyoų devocki i sluhi, kotoryiųe ih preumnojaųut. Skolyko etih blajennyih ostanutsa lejaty na obocine iz-za holoda, bolezneų, pereutomleniųa i vstreci s durnymi ludymi? Po mne, eto bolyxe napominaųet sumasxestviųe, a ne veru.

— Ne soglasen s toboų. — On ostorojno potrogal prolomlennyių visok, zatem ghanul na paleq. — Vera na to i vera. ųesli boųatsa za svoųu jizny, to konecno je nado sidety doma. No sleduųet cto-to sdelaty, ctobyi popasty v raų. Ne vsem otkryivaųutsa eti vrata i proųaųutsa grehi.

— To ųesty, po logike, lucxe pogibnuty v puti i obresti vecnoųe blajenstvo na nebesah?

— A razve net?

ųa pokacal golovoų:

— Propovednik, ųa kak nikto inoų veriu v cudesu, ad, raų, demonov, angelov, duxi i voskrexeniųe Hristovo. Siuda mojex dobavity potop, ishod iz hagijskih zemely, znameniiųa, ognennyiųe dojd i cto tam ųexxe napisano v biblii po drugim vajnym povodam. No ųa gotov pospority, kak speqialist po duxam, cto nelyzia polucity kluc ot raųa, sdohnuv v puti ot tifa, ųesli tyi nasluxalsa basen, kotoryiųe ne imeųut nicevo obųevo s veroų.

— Liubaųa basnia poųavliaųetsa po vole ųego.

— Aga. Tak mojno skazaty obo vsem. Vot eta luja toje po vole ųevo. I vot eta kanava zdesy ne slucaųna. I von ta viseliqa na perekrestke poųavilasy isklucitelyno po prikazu boga, a ne mestnovu zemlevladyqa, kaznivxevo razboųnikov ili prosto kakih-to bedolag.

— Nax teologiceskių spor zahodit v tupik, — zametil on. — Potomu cto ųa imeųu v rukave odin i tot je kozyiry, ukladyivaųuxių luboų tvoų argument na obe lopatki. ųemu uje bez malovo poltoryi tysiaci let, no on otlicno deųstvuųet. Hocex uslyxaty eti volxebnyiųe slova?

ųa priųurilsa:

— Udivi menia.

— My1 prosto ne v sostojani1i postic 1ego zamyislov, — nevinno izrek on. — Ibo kto my1 pered Nim? I vozmojno, eta kanava syigra1et roly v 1ego planah. Kak i luja. I viseliqa s 1e1e gruzom. Tolyko my1 ob etom nikogda ne uzna1em.

— Da, eto ocenyy udobno1e zaklinani1e. I 1evo mojno primenit1 k lubo11 situacij1i. K primeru, tvo1a smerty byla 1evo zamyislov.

On hihiknul:

— 1a ni na minutu v etom ne somneva1usy.

— I poetomu poro1 nedeliami 1a slyixu ot tebia potoki bogohulystv?

— Odno drugomu ne mexa1et. 1esli mo1a smerty nujna 1emu, to 1a gotov vyipolnity svo1e prednaznachenii1e.

1a smial s golovy1 kapiuxon, i vlajnyi1 veter s moria vzyerokhil mo1i otrosxi1e volosy1:

— I ty1 zna1ex, kakovo ono?

— My1 prosto ne v sostojani1i postic 1ego zamyislov, — terpelivo povtoril staryi1 pelikan. — Byity mojet, On jelal, ctoby1 1a skraxival tvo1e odinocestvo? A zatem otpravliusy v ra1.

— Ty1 uje mojex tuda otpravitsa. Hoty se1cas, — napomnil 1a 1emu.

— Poka 1a ne gotov. No vozvra1a1asy k naxe1 besede o vere i veru1uxih. Scita1u, cto nevajno, naskolyko pravdivy1 sluhi i devocka, blagodaria kotoro1 oni po1avilis1. Vajna lix vera. Daje 1esli u ne1e net priciny1. Ibo ona — propusk v ra1. Ne soglasen?

Vopros byl obra1en k dolgoviazomu Pugal1, kotoro1e, točno a1ist, razmerenno xagalo po drugu1u storonu ot mo1e1 loxadi. To lix uhmylynulosy.

— Nu da, — provorcal Propovednik. — Kuda uj tebe o duhovnyh ve1ah rassujdaty.

— Vera ne 1avlia1etsa propuskom. Ty1 oxiba1exysa. — My1 pocti dobralisy do viseliqi, i 1a popravil palax, visevxi1 riadom s sedelnyimi sumkami, tak kak v blija1xih pridorojnyh kustah mne pocudilosy dvijeni1e. — Krome ne1e doljni1 byity i horoxi1e postupki. Otsutstvi1e grehov. Slepai1a vera ne pomaga1et, drug Propovednik, a vredit. Eto vse ravno cto neupravlia1ema1a kareta, nesuxa1as1a pod gorku. Ugrobit i teh, kto sidit v ne1, i teh, kto popadet pod kola.

Staryi1 pelikan skrivilsa:

— 1a ponima1u tvo1u analogi1u, Liudvig. Daje prizna1u, cto ty1 prav. My1, liudi, iskaja1em vse, do cevo dotiagiva1ems1a. Ili vyivoraciva1em na1iznanku, cto odno i to je. No klianusy krov1u Hristovo1, tak byity ne doljno. Vera doljna spasaty, a ne ubivaty.

— I ne razob1aty, ne straxaty, ne sudity i ne kaznity. No otcevo-to imenno tak i pro1ishodit. Odni jgut vedym, drugi1e — kaqerov iz Vitilyska, tretyi — teh, kto zabyl pomolitsa pered obedom. Uveren, cto pomyisly1 Gospoda v etih sluca1ah soverxenno ni pri cem. Eto uj my1 sami, voplo1eni1e ruk 1evo, dodumalis1. No vsegda gotovy1 spihnuty svoi1i ne slixkom pravednyi1e postupki na cuju1u volu, lixiv 1e1e sebia. Mol, ne 1a srubil golovu tomu nehristu-hagjitu, eto bog tak velel.

My1 vplotnu1u podyehali k viseliqe — perekladine mejdu dvuh stolbov. Na ne1 boltalis1 dva trupa. Sud1a po vnexnemu vidu, vstreca1i putnikov oni uje ocenyy davno. Poko1niki vyigladeli stoly jalko, cto ne za1interesovali daje Pugal1.

— Zabavno, — izrek Propovednik s takim vidom, slovno 1evo zastavili proglotity tarelku jelci. — My1 jivem i myislim, verim, jela1em, ljubim i nenavidim. My1 vse, soz-

daniya Bojyi s goriacej krovju, v konce puti prevraščajemsia vot v eto. V bezduxnyj kusok miasa na radosti cerviam i voronam.

— Cto eto na tebia naxlo?

On otvernulsa ot viselnyikov:

— Umiraty ne straxno, Ludvig. Prosto obidno. Nikogda ne uspevašex sdelaty vse, cto hotel.

— Myi ne umiraem posle smerti, Propovednik. Tyi — tomu žavnoje dokazatelystvo.

— Ja uznao ob etom, lix kogda menia ubili. Do tovo momenta — veril i somnevalsa. Somnevalsa i veril. Pri vseh cudesah i dokazatelystvah ne vseгда mojno iskrenne byty ubejdennym do konca, cto jesty jizny posle smerti.

— Ŗe odna celoveceskaja certa, — usmehnulsa ja. — Myi sklonny somnevatsa dže v očevidnyh faktah. Sploxnije protivorečija.

On neojidanno ulybnulsa.

— Inogda tyi govorix zamečatelynije veš, moš malcyk. V takiše minuty ja uznaju cto-to novoje o samom sebe, — proronil on i falyqetom zapel qerkovnyj gimn vo slavu blagodati.

Nocevaty pod otkrytyim nebom ili v kakom-nibudy zabroxennom saraše ne prixlosy. Počtovaša stančija s poštovalym dvorom okazalasy kak nelyzia kstaty. I, nesmotria na to cto v krohotnom zale bylo narodu stolyko je, skolyko v bocke alybalandskih seledok, svobodnaša komnata naxlasy.

— Da neujeli? — izumilsa Propovednik i tknul suhim palyqem v černjavužu hoziašku. — Sovetužu sprosyty u neje, v cem zdesy podvoh. S tem kolicestvom jelaščuxih priobščitsa k sviatomu mestu komnatu nelyzia nažti dže za florin. A zdesy svobodnaša!

Ja sprosil. Jenčina ne stala skryivaty:

— Tri mesiaqa nazad zarezali tam odnovu putnika. Sam vinovat. Pustil cujakov, mnogo boltal, pil i soril denygami. Ja i opomnitsa ne uspela, kak jevo vyipotrošili.

— S kakih eto por ubištvo pugašet gostej?

Ona nahmurilasy, zatem rexilasy:

— Horoxo. Ne budu žulity, gospodin. Moš syn videl vax kinjal, kogda zavodil loxady v stožlo. Vyi straj, a znacit, ne božitesy prizrakov. I ne potrebužete platu nazad.

— A vot s etovo momenta popodrobneje, — zažinteresovanno poprosil ja.

Obyčno prizraki i prividenija ne boleše cem mif. Tak nazyivažut duxu, kotoružu vnezapno vidiat vse, komu ona jelašet pokazatsa na glaza. O takom pixut v knigah, no v realynosti podobnoje žavlenije straji vstrečajut reje govoriaševu kozla za obedennyim stolom Papy.

— Otpeli i zakopali, vse kak položeno. A on, svoloc, vse pokoža ne dašet. — Ŗee liqo stalo zlyim. — Zanao komnatu, pugašet ludeş. Te uje nacali boltaty, a mne, kak ponimažete, ni k cemu razgovory. Sečas narodu mnogo i mest net, a kak potok shlynet, nikto ko mne ne idet, krome pridurkov, kotoryim ohota poglazety na mertveqa. Takih, kak vyi ponimažete, gorazdo menyxe normalnyh ludeş.

— Kto-nibudy posle jevo požavlenija zdesy umiral?

— Net.

— Bolel? Kalcilsa?

— Net, upasi Gospody. Nicevo takovo. I s dohodami poka vse horoxo. Da i ne zloŷ on. Prosto pugaty lubit. Slujanki uje tuda i ne zahodiat. Komnatu ne ubirali. Izbavyte menia ot nevo, gospodin. A ŷa besplatno puŷu. I ŷedu luxuŷu, i vino. I loxadke vaxeŷ pŷeniqi otbornoy.

— Soblaznitelyno, — bez osobyih emocij proŷiznes ŷa. — Nu pokazyivaŷ, gde u tebia plohaŷa komnata.

Ona okazalasy na pervom etaje, v dalynem konce doma, s ŷedinstvennyim oknom i vidom na skotnyj dvor.

— Nastoŷajj dvoreq. — Propovednik dal svoju kriticeskuju oŷenku ubogomu interyeru i krovati s solomennym matrasom.

— Nadeŷusy, prizrak smog napugaty ne tolyko ludeŷ, no i klopov. — ŷa brosil sumku v temnyj uŷol i, ne uderjavxisy, otkryl malenykuju fortocku. Zdesy davno sledovalo provetrity.

— Vrode byi obyicnyje ludi nas videty ne doljny. — ŷego pelikanye sviateŷestvo pluhnulsa na moju krovaty.

— Vsegda ŷesty iskluceniŷa iz pravil.

V dvery postucali.

— A vot i on. Kakoŷ vejlivyj, — hihiknul moŷ sputnik.

Razumeŷetsa, eto byla nikakaŷa ne duxa, a sama hoziaŷka. Ne vhodia, ona protanula mne cistoŷe postelynoŷe belye, staraŷasy ne smotrety v komnatu:

— Ujinyaty budete v zale ili sobraty vam zdesy, gospodin?

— V zale, — k ŷeŷe ŷavnomu oblegčeniju otvetil ŷa.

Poka ŷa sidel v tolceŷe, opustoxaŷa tarelku, v komnate poŷavilsa gosty. No ne tot, kotorovo ŷa jdal. Eto bylo vsevo lix Pugalo. Ono besqeremonno izvleklo iz moŷeŷ obyemnoj sumki glavnoŷe ŷeŷe soderjimoŷe — tiajeluju tolstuju tetrady, perepletenuju v xerxavuju svinuju koju.

ŷa unes vse, cto naxel na stole pokoŷnovo burggrafa, no lix eta veŷ opravdala moŷi ojidaniŷa. V moŷi ruki popalo necto vrode dnevnika, buhgalterskoj knigi i ŷe-jednevnika za posledniŷe polgoda — ŷevo milosty otlicalsa pedanticnostju i doverial bumage vse svoŷi dela.

Oteq un Nomanna, k sojaleniju, ne byl nastolyko naŷiven, ctoby ne ispolzovaty xifr. Poslednij okazalsa slojen — izobreteniŷe flotiliŷskih bankirov. Procitaty ŷevo bez kluca ne predstavljalosy vozmojnym. Poetomu ŷa sledujuŷim je utrom otpravil dnevnik čerez “Fabyen Klemenz i synovŷa” Gertrude, znaŷa, cto s ŷeŷe sviaziami i znakomstvami, v tom cisle i v Riapano, gde obojaŷut ne tolyko sozdavaty, no i raskryivaty cujiŷe sekrety, uznaty, cto napisano, polucitsa gorazdo byistreŷe.

Ravno čerez dve nedeli ŷa polucil tetrady obratno v drugom otdeleniji “Fabyen Klemenz”, nahodiaŷemsia za sto lig ot pervovo, i sredi straniq lejal kluc s pravilnoj kombinacijej i provoŷennyj trafaret, v kotoryj trebovalosy podstavlyaty nujnyje bukvyy.

ŷa nactal s samyih poslednih zapisej i ne oxibsa. Uje na tretej straniq s konq, mejdu otmetkami o vyplate jalovanŷa slugam i soveŷaniŷi u burgomistra, naxlosy necto lubopytnoŷe:

“Interesnyj kinjal v kollekciju po proxloj dogovorennosti. Polucen čerez „Fabyen Klemenz i synovŷa“. Otpravitely iz Kruso. Qerkovy Sviatovo Mihaŷila. Avans v

scet cernovo kamnia. Rasplatitsa. Posylku prosiat peredaty licno. Kuryer priyedet v nacale fevralia”.

Propovednik, uznav, cto ŷa sobiraŷusy v Kruso, daje rukami vsplesnul:

— Gospodi Iisuse, Liudvig! A pocemu ne k hagjitam? Ili srazu k adskim vratam na vostocnoŷ okraŷine mira?! Do Narary puty neblizkiŷ, i tebe tam sovsem necevo delaty.

— Krome kak razobratsa s tem, cto slucilosy s Kristinoŷ, po sledu kodoroŷ ŷa idu s samovo nacala oseni. Kto-to iz Kruso otpravil ŷeŷe kinjal burggrafu. Tot, komu nujny byli kamni serafima. I predpolagaŷu, dlja tovo, ctoby vyikovaty temnoŷe oruŷje.

— Da-da! Temnyŷ kuzneq jivet v qerkvi Svjatovo Mihaŷila i tolyko i delaŷet, cto jdet tebia. Ctoby ty priŷehal i zadal ŷemu svoŷi voprosy! Tovo, kto otpravil kinjal, uje mojet tam ne byty!

— On tam, — s uverennoŷtŷu proŷiznes ŷa. — V konqe fevralia burggraf doljen byl otpravity ŷemu kamni.

— Nu, mojet, prejde cem ŷehaty sotni lig, ty prosto zaŷdex v “Fabyen Klemenzy” i poŷinteresuyexysa, ot kovo byla posylka?

— S kakoŷ stati im otvecaty? Oni ne raskryvaŷut postoronnim taŷny svoŷih kliŷentov.

— Ty toje ih kliŷent. I s dovolyno vnuxitelnyim scetom.

— Eto nicevo ne menaŷet. Oni ne stanut riskovaty reputaqiŷeŷ i otcityivatsa o cujih taŷnah.

On byl nedovolen i ne jelal ŷehaty na zapad. No, sobstvenno govoria, kogda bylo inace? Propovednik, vsiu jizny provediŷ v svoŷeŷ derevne, nesmotria na to cto motaŷetsa za mnoŷ ne odin god, tak i ne privyk k castym pereŷezdam.

Odnako vernemsia k nastoŷaŷemu. Tepery Pugalo rexilo zaniatsa cteniŷem ili delalo vid, cto citaŷet dnevnik burggrafa. Ono nespexno perevoracivalo straniqi seryimi kogtistyimi palyqami, naklonivxisy k samoŷ svece, katoraŷa ŷedva ne podjigala ŷevo xlapu, sdelannuŷu iz plohoŷ solomy.

— Kak ŷa ponimaŷu, tebe ne smuŷaŷet xifr.

Ono daje golovy ne povernulo.

— Interesno, cto ono hocet tam naŷti. — Propovednik, podperez ŷeku, s nekotoroŷ zavistŷu sledil za oduxevlennyim.

Nelepoŷe Pugalo s polia delalo to, cevo ne mog selyskiŷ sviaŷennik — ono prekrasno umelo citaty.

ŷa stal gotovitsa ko snu, kogda poŷavilsa novyiŷ gosty — blednyiŷ celovek s izurodovannym liqom i v zalitoŷ krovŷu odejde. Nad nim horoxenyko porabotali nojami i nanesli takoŷe kolicestvo ran, cto vporu bylo lix pojalety ŷevo.

Vyitaraxiv glaza, on zaskrejetal zubami i medlenno dvinulsa ko mne.

— Ne nadoŷelo? — s ucastiŷem sprosil ŷa.

On ostanovilsa kak vkopannyiŷ, posmotrev nedovercivo, i ostorojno sprosil s silnyim litavskim akqentom:

— Cto, sovsem ne straxno?

— Uvy, — s sojaleniŷem razvel ŷa rukami.

— I vam ne straxno? — sprosil neŷizvestnyiŷ u Propovednika.

— Ťa mertv, kak i ty1, poludurok, — provorcal tot. — Napugaty mertveqa mertveqom eto nado umudritsa. Klianusy Devoŭ Mariŭeŭ, boleŭe glupoŭ zateŭi ŭa ŭeŭe ne vidal.

— Navernoŭe, stoŭilo podkrastsa szadi, — probormotal tot i doveritelyno skazal mne: — Obyicno vse ubegali s voplem i ŭedva dvery ne snosili.

— Nekotoryŭe ludi ne takiŭe, kak vse. — Ťa poloŭil na stol obnajennyiŭ klinok.

— Bezdna! — proŭiznes ubityiŭ i rvanul proc, no ne tut-to bylo. Figura, kotoruŭu ŭa kinul ŭemu pod nogi, byla nicuty ne huje silka, kotoryŭe staviat na krolika.

On dernulsa raz, drugoŭ, no lix zaputalsa ŭeŭe silyneŭe.

— Eŭ, priŭately! Ty1 ne imeŭex nikakovo prava menia trogaty! — Na ŭevo liqe byl strah. — Ťa ne temnyiŭ.

— Eto ty1 tak scitaŭex. — Ťa vstal, vziaxysy za kinjal. — Ty1 ostalsa na meste svoŭevo ubiŭstva, i otcevo-to tebia kto-to uvidel. Razumeŭetsa, on ispugalsa. I tebe eto ponravilosy.

— Vsevo lix malenkaŭa xalosty, — proskulil on.

— Cujoŭ strah dobavil tebe sil. A oni dali vozmoŭnasty uvidety tebia ŭeŭe komu-to. I ty1 snova napugal. I opiaty podpitalsa ujasom.

— No ŭa... — On zatknulsa, kogda ŭa podnial ruku s klinkom, priziŭaŭa ŭevo k molcaniŭu.

— Ťa rasskaju tebe o posledstviŭah. Pitaniŭe strahom privedet k tomu, cto tvoŭa svetlaŭa suŭnasty stanet temnoŭ. Ne priamo seŭcas. Byty mojet, cerez mesiaq, a mojet, i cerez god — smotria skolykih ludeŭ ty1 napugaŭex i kak silyno im budet straxno. No povery mne, rano ili pozdno podobnoŭe proŭizoŭdet. Znaŭex, cto togda slucitsa?

— Ty1 pridex za mnoŭ? — xepotom sprosil tot.

— Ťa uje prixel za toboŭ. I ne budu ojidaty toŭ pory1, kogda ty1 pererodixysa iz-za svoŭih glupyih zabav i nacnex ubivaty ludeŭ. Poka pered toboŭ otkryty1 vrata raŭa. No, kogda ty1 naberexysa tymy1, otpravixysa ne naverh, a vniz. Zagremix v cistiliŭe. Grubo govoria, sobstvennymi rukami otpravix sebia tuda, kuda nikto ne hocet. Ne slixkom prekrasnaŭa perspektiva, na moŭ vzgliad. Ťa daŭu tebe vy1bor. Uŭdex sam ili mne vy1polnity svoŭu rabotu?

— Uŭdu sam, — byistro otvetil on. — Nikakiŭe xutki ne stoŭat ada. Ťa prosto snova hotel pocuvstvovaty jizny.

Ťa razruxil figuru, uderŭivaŭa nagotove znak. On vzdohnul, zakryl glaza, a dalyxe slucilosy to, cto ŭa videl uje mnogo raz. Ťego siluet stal blednety, poka ne ostalosy ŭedva zametnovo kontura. Tot na mgnoveniŭe zasiŭal solnecnym svetom, kotoryiŭ ozaril vsiu komnatu, i vokrug vnovy nastupila polutyma, razgonaŭemaŭa lix svecami na stole.

Cto primecatelyno, Pugalo daje golovy1 ne povernulo, prodolŭaŭa citaty dnevnik burggrafa.

— Nu, tepery hoziaŭka postoŭalovo dvora točno skajet tebe spasibo. — Propovednik vy1ghadel zadumcivym, ŭavno razmy1xlaŭa o tom, cto kogda-nibudy necto podobnoŭe predstoŭit sdelaty i ŭemu. — Skaji, ty1 by1 i vpravdu zabral ŭevo kinjalom? On vedy vse-taki svetlyiŭ.

— Zabral by1. Potomu cto takoŭ svetlyiŭ byistro stanovilsa temnym, a eto ot-nositca k priamoŭ ugroze ludiam.

— Interesno, cto on vidit seččas? Raspahnutyiže vrata? Sviatovo Petra s klucami? Ili arhangela Mihaýila?

— Božusy, ne smogu udovletvority tvože lubopyytstvo. Pridetsa tebe proverity samomu. Davaž spaty. — I, povernuvxisy k Pugalu, dobavil: — Docitažex, ne zabudy pogasity svecu.

I ŷa usnul pod tihiž xelest perelistyivažemyih straniq.

— Vot sukin syn! — sgoriaca prožiznes ŷa.

Ot dnevnika burggrafa ostalasy lix odna oblojka. Straniqu byli akkuratno vyvrezany i raskleženy po potolku. Cernila na nih namokli i raspolzlysy, tak cto procitaty bylye nicevo bylo nelyzia.

— ŷa... — probležal Propovednik, tak i ne zakonciv predlojeniže.

Vse bylo poniatno. Kogda oduxevlennyiž eto prodelal, staryiž pelikan gde-to brodil, poetomu ne smog razbudity menia. ŷa molca nacal odevatsa. Uje rassvelo, i pora bylo otpravliatsa v dorogu.

— Tam soderjalosy cto-to qennože? — ostorojno požinteresovalsja Propovednik.

— ŷeže vcera ŷa byi skazal, cto net. Tepery uje ne uveren. — ŷa zastegnul požas s kinjalom.

— Mojet, eto odna iz ževo neponiatnyih xutok? Mojet, ono prosto razvlekažetsa?

— Poživem — uvidim.

— To žesty ty nicevo ne budex delaty?

— V smysle begaty po okrestnostiam i iskaty oduxevlennovo, kotoryiž odnim želckom palyqev mojet peremestitsa na tyysiacu lig, na pole, gde nahoditsa ževo obolocka? Pugalo vernetsa, ono vseгда vozvražajetsa. Mojih planov eto nikak ne naruxalo.

— No tetrady...

— ŷesli cestno, ŷa sobiralsja sjeć žeže žeže neskolyko dnež nazad, no ruki nikak ne dohodili. Tak cto plevaty na tetrady. Kruso. Qerkovy Sviatovo Mihaýila. Vot moža qely na segodnia.

Kak tolyko ŷa okazalsja v zale, hoziažka tut je kinulasy ko mne. V žeže glazah citalsja vopros.

— On bylye ne pobespokožit nikovo, — skazal ŷa, i ona rassypalasy v iskrennih blagodarnostiah.

Kogda ŷa vyixel na uliqu, malycixka tut je podvel mne loxady.

Po sravnenižu s proxlyim dnem segodnia bylo žasno i oceny teplo. Trakt konečno je okazalsja zabit telegami, vsadnikami i pexehodami. Vse xli v gorod, ctobyi poklonitsa novož sviatyine i uvidety sled bosož stupni, kotoryiž žakobyi angel ostavil pered domom devočki.

Kruso — sploxnyiže steny i baxni iz jeltovo kamnia. Gorod, ranyxe byivxiž stolicež korolevstva, narodom okazalsja zapružen nicuty ne menyxe, cem doroga. U Ryibnyih vorot ŷa popal v nesusvetnužu davku. Vokrug kricali molitvyi, peli, ponosili drug druga, vizjali svinyi i orali te, kto poterial v tolceže svoži koxelyki. To i delo melykali belyiže plaži palomnikov, qvetnyiže lentocki na posohah. Kakaža-to gruppa krestžan nesla krest, obhodia gorodskiže steny po krugu. K nim kajdužu minutu prisožedinalisy novyiže moliažižesia, raspevaža “Velicit duxa moža Gospoda”.

Pod kopyita možež loxadi brosilja nižiž, vopia, cto griadet koneq sveta i ŷa dolžen pokažatsa i otdaty žemu vse denygi. Odnako, ponjav, cto ŷa ne otlicažusy osobož

nabojnostýu, on tut je zabył obo mne i pristal k dvum dorodnym kupqam, kotoryýe byli neskolyko perepuganyı tem bezumiým, cto proýishodilo vokrug.

U sleduyúxih vorot bylo nicuty ne lucxe. Usilennyıy otriad straji sderjival tolpu. Luđeý nabralosy stolyko, cto mnogiýe, poterıav nadejdu probratsa v gorod segodnia, razbivali ogromnyıy palatocnyıy lagery na golom pole.

— Kuda prex? — po-nararski zaoral na menia ustalıyıy strajnik v polosatom berete.
— Vali nazad!

Ýa pokazal ýemu kinjal, i menia, nesmotrıa na rugany oceredi, propustili.

— Qerkovy Mihaýila. Kak mne ýeýe naýti? — sprosil ýa u soldata.

— Sprosi cevo polegce! — otmahnułsa tot. — Ih tut do certa, kak i bogomolyqev!

— Ne tyı odin ne lubix palomnikov, — hihiknul Propovednik.

Prixlosy rasspraxivaty na uliqah. Kakoý-to pareny so znakom gilydiyi portnyih na kamzole pocasal v zatyılke:

— Eto ta, kotoraýa vozle kolodqa, cto ly?

— Znal byı, ne spraxival.

— Ýepiskopskaýa, na Maloý Zlotinke, po puti k vnutrenney stene.

Ýa poblagodaril ýevo i napravilsa k qentru goroda. Kruso do etovo ýa nikogda ne poseųal, no rexil, cto zdesy, skoreýe vsevo, budet tak je, kak i v drugih mestah pri prazdnestvah, ýarmarkah, sviatyih palomnicestvah i svadybah kniazeý — vse dex-evoýe jilye rashvatano, i lezty tuda ne imeýet nikakovo smysla. A vot v bogatyih raýonah, gde poroý mogut za noc sodraty i cetverty florina, ýesli sovesty otsutstvuýet, krovaty dla putexestvennika vseгда naýdetsa.

Moý opyt menia ne obmanul. Postoýalyıy dvor “Pod koronoý kniazia”, raspolozhenıy naprotiv staryih korolevskih konuxen, qenami raspugal vseh jelaýuxih i prinimal lix luđeý, kotoryýe ne oceny-to scitali denygi. Ostaviv loxady i sprosiv u hoziaýina dalıneyxuýu dorogu, ýa otpravilsa pexkom. Tak vyıhodilo gorazdo byıstreýe.

Qerkovy — seraýa gromada, stisnutaýa s dvuh storon jilyimi domami tak, cto predstavlıala s nimi ýedinoýe qeloýe i otlıcalasy ot nih lix xpılem, torcaım nad cerepicnymi kryıxami. Na stupenykah sideli dvoýe cumazyih malycıxek let desiati, oni bez vsiakovo entuziazma prosili milostınu. Ýa podergal dvery, no bezrezulytatno, hotia slyıxal, cto vnutri igraýet organ.

— Zakryto, diadecka, — skazal mne odin.

— No tam kto-to ýesty.

— Cto s tovo? Svıaxennika-to net.

Ýa dostal neskolyko mediakov, kinul im v xapku.

— Spraxivaýte, — stepenno pozvolil vtoroý i vyıter rukavom soplivyiı nos.

— Gde on i pocemu zakryta dvery?

— Vse svıaxenniki tepery vozle casovni na toý storone krutiatsa. Gde devıqa videla angela.

— Da ne mogla ona nicevo videty! — vozmutilsa ýevo tovarıx. — Ona ot rojdeniýa slepaýa!

— Vot potomu i videla, cto ne videla! — zasporil tot. — Tak oteq Seliko govoril! A on-to poble, cem tyı, znaýet!

— A pocemu muzyıka igraýet?

— Muzyıkant repetiruýet. On casto sıuda prihodit. No qerkovy otkroýetsa tolyko posle voskresenýa.

— A cto budet v voskresenye?
 Malycixka mnogoznacitel'no posmotrel v xapku:
 — Ÿesli uj vam leny u drugih uznavaty, gospodin, to vy1 nam Ÿexu mediak na hlebuxek podkinyte.
 Ÿa rassmeŸalsa Ÿevo nahalystvu, kinul dva.
 — Slujba torjestvennaŸa. Kardinal priŸedet. Iz Riapano, govoriat. Ctoby1 provesti messu dlia uvajaŸemyh jitelej goroda. V cesty ŸavleniŸa.
 — Kak mne popasty v qerkovy?
 Malycixki pereghianulisy.
 — Ne znaŸem, — otvetil tot, cto vyigladet postarxe.
 — Vraty ty1 ne umeŸex, priŸately. — Mejdu ukazatel'nyim i srednim palyqem Ÿa derjal serebrianuŸu monetku.
 Deti naklonilisy drug k drugu, poxuxukalisy.
 — Ladno, diadecka. Provedu.
 Malycik zabral denejku, otdal Ÿexu svoŸemu priŸatelju, kotoryŸ tut je spriatal sokroviŸe za pazuhu.
 — Idemte, diadecka.
 On otvel menia v pereulok, ogliadelsa i točno kotenok Ÿurknul v raspahnutoŸe sluhovoŸe okoxko, nahodiaŸeŸesia na urovne mostovoŸ. Nado priznatsa, tuda by1 Ÿa ne prolez pri vsem jelaniŸi.
 Liko malycixki poŸavilosy v okoxke:
 — Idite k podvalu, von tomu. Ÿa Ÿas dvery otkroŸu.
 Spusk v podval toje byl na uliqe, zakrytyŸ stal'nyim Ÿitom. Klapnula zadvijka, Ÿa podniat nelegkiŸ luk, spustilsa vniz. Malycixka provorno zaŸelknul zamok:
 — Ÿesli diadyka Mikely uznaŸet, cto Ÿa snova zdesy lazaŸu, on uxi otorvet. DavaŸte byistreŸe, diadecka.
 PodvalnoŸe pomexeniŸe pod domom, s nizkim potolkom i zatianutyimi pautinoŸ uglami pohodilo na labirint. Lestniqu vyivela nas v polutemnyiŸ koridor. Zdesy sil'no pahlo kvaxenoŸ kapustoŸ i koxkami. Gde-to za dverŸu, nadryvaŸasy, krical mladeneq. XustryŸ malycixka bejal vpered, tak cto mne ostavalosy lix pospevaty za nim i ne vrezatsa golovoŸ v viazanki luka, svisaŸuŸiŸe s potolka.
 CernyŸ hod vyivel nas v malenykiŸ vnutrenniŸ dvor doma — grieznyiŸ, neuhojennyŸ, s pokosivŸesia golubiatneŸ vozle zabora.
 — Cerez zabor vam, — skazal malycixka i, bolyxe nicevo ne obŸasniaŸa, skrylsa v zdaniŸi.
 Ÿa tak i postupil, blago perebratsa cerez pregradu bylo neslojno. QerkovnyiŸ dvor okazalsa Ÿexu menyxe — takoŸ tesnyiŸ, cto napominal komnatu v kakoŸ-nibudy provinqialnoŸ taverne. Organ prodoljal igraty, i daje tolstyŸe kamennyŸe stenyl ne mogli prigluxity Ÿevo velicestvennyiŸe zvuki.
 MalenikaŸa kalitka byla poluotkryta, tak cto Ÿa voxel. Krome zvuka organa Ÿa slyxal, kak nahodiaŸeŸesia vnizu podsobnyiŸe rabociŸe razduvaŸut mehi muzykal'novno instrumenta. Uzkimi zakutkami vyixel na balkon, otkuda otkryvalsa vid na kolonnadu, pustyiŸe skamy i Ÿarko-jeltyŸ uзор na polu ot vitraŸej, v kotoryŸe svetilo solnqe. Spustilsa vniz po vitoŸ lestniqu, rexiv ne mexaty nevidimomu organistu, i sel na pervuŸu skamŸu.

Zakryl glaza, sluxaŭa muzyku. Ona byla grandioznoŭ, obyemnoŭ i, kazalosy, pronzala tebia naskvozy.

— Potriasajuxe, — prozvucal u menia nad uhom golos Propovednika. — V koŭi-to veki tyŭ dovolen, nahodiasy v qerkvi.

— Cudesnaŭa muzyka, — v otvet proŭiznes ŭa. — Ne poboŭusy etovo slova — bojestvennaŭa.

— I mnitsa mne, cto ŭa slyxu ŭeŭe v pervyŭ raz. — On byl nemnogo rasterian. — K kakoŭ eto molitve?

— Ne imeŭu poniatŭa.

— Togda cemu tyŭ ulybaŭexysa?

— Tomu, cto moŭ dolgiŭ puty okoncen.

On glianul na menia kak na sumasxedxevo. Hmyknul i pristroŭilsa na lavke, ne jelaŭa bolyxe nicevo spraxivaty. Tak myŭ i sideli, poka zvuki ne stihli pod svodami.

Organist voxel v zal, i okazalosy, cto eto jenŭina. V rukah ona derjala stopku ispisannyh not i na hodu cto-to cerkala v nih grifelem, ne zamecaŭa menia. Tak cto ŭa otlicno smog ŭeŭe rassmotrety. Oceny malenkyaŭa, hudaŭa i tonenkyaŭa, kak devočka. Iz-pod barhatnovo bereta gilydiŭi muziqirovaniŭa vo vse storony torcali vihrastyŭe cernyŭe volosy. Oni silyno otrosli i padali ŭeŭ na pleci. Milovidnoŭe liqo bylo sosredotoceno, lob nahmuren, krasivyŭe gubyŭ sŭaty, a v uglah nemnogo raskosyŭh vostocnyŭh glaz, harakternyŭh dlja teh, u kovo predki jili v Iliate, poŭavilisy morŭinki.

— Redko mojno vstretity v qerkvi jenŭinu-muzykanta, — gromko skazal Propovednik.

Razumeŭetsa, skazal dlja menia, ne dumaŭa, cto kto-to drugoŭ ŭevo uslyxhit.

No ona uslyxala i, vzdroгнуv, ŭedva ne uronila notyŭ, poŭmav ih v posledniŭ moment pokalecennoŭ rukoŭ. Priŭurivxisy, devuxka s podozreniŭem glianula na Propovednika, hotela cto-to skazaty i nakoneq uvidela menia.

— Zdravstvuj, Kristina, — negromko proŭiznes ŭa.

— Privet, Sineglazyŭ, — otvetila ta, kovo ŭa tak dolgo iskal.

Voqarilosy molcanyŭe. Porajennyŭ Propovednik taraŭilsa na nas, kak palomnik na snizoxedxevo na ŭevo molitvyŭ sviatovo.

— Tvoŭ kony skucaŭet.

ŭee pleci rasslabilisy, i ona vzdohnula:

— ŭa toje ocenyskucaŭu po Vŭunu. No seŭcas ŭemu lucxe byty s Miriam, cem so mnoŭ. Kak tyŭ menia naxel?

— Cereda slucaŭnosteŭ i vezeniŭe. Hocu vernuty tebe koŭe-cto.

ŭa protianul svoŭeŭ byvxex naparniqe braslet iz dymcatyŭh rauhtopazov. Vot tepery straj deŭstvitelno byla porajena. ŭee notyŭ — muzyka, v kotoroŭ devuxka duxi ne caŭala, — upali nam pod nogi. ŭa videl, kak drojat ŭeŭe palyqi, kogda ona zabirala svoŭ braslet.

— Nam nado seryezno pogovority, Ljudvig. — ŭee golos sel i zvucal hriplo, no glaz ona ne opustila.

— Imenno eto ŭa i hotel predlojity.

Komnatyŭ, kotoryŭe ona snimala, nahodilisy nad bolyxoŭ aptekoŭ, na vtorom etaje. Vhod byl cerez torgovyŭ zal. Sedovlasyŭ i sedoborodyŭ aptekary, malenkyŭ i nelepyŭ, posmotrel na menia poverh uvelicitelnyŭh stekol, zakreplennyŭh u nevo

na nosu, no nicevo ne skazal, vernuvxysy k vesam, na kotoryh otmerial kakože-to koricevože snadobyje dlja pokupatelja.

Xurxa žubkož, Kristina brošila noty na komod, dostala iz nevo butylku vina, dva bokala:

— Ty vse žeže pyex krasnože?

— Vremja ot vremeni.

— Otkrož. — Ona sela za stol, malenykimi palyqami zdorovož ruki perebiraža gladkiže dymcatyže kamni. — Znacit, ty naxel ževo?

Imja ne prozvucalo, no bylo i tak pomiatno, pro kovo ona spraxivažet. Pro Gansa.

— Da. — Ža vytažil probku iz butylki, plesnul v bokaly vina, sel naprotiv.

— I vyjil. Ty vseгда byl vezucim, Ludvig. Vezucim, kak cert. — Ona goryko usmehnulasy. — V otliciže ot nevo.

— Vy byli vmeste?

Ona ne stala otriqaty:

— Kakože-to vremja. — Pomolcala i dobavila: — Oceny kratkože vremja. Ty udivlen?

— Sečas? Net. Vot kogda naxel tvož braslet u nevo — udivilsa. Vy ne slixkom ladili posle tovo, kak ty podderžala idežu Miriam, cto u kajdovo kniazia dolžen byty personalnyž straj.

— Ža scitala, cto politiceski eto polezno dlja Bratstva. — Bylo vidno, cto žež nepriyatny vospominaniža. — My s Gansom rexili vse raznoglasiža. Tebe on ne hotel govority.

— Vaxe pravo i vaxi dela, — pojal ža plecami. — Menja bolyxe interesužet, cto slucilosy v gorah.

Ona nervno krutanula stakan:

— Cert ževo znažet, Sineglazyž. On žeže v Ardenau vyžgladel vstrevojennym. Govoril, cto naxel necto interesnože. Zatem ževo otcitali starežxiny na sovete, ty vedy pomnix, kakovo slona oni sdelali iz tož muhi?

Ža kivnul.

— V obžem, on užehal iz Alybalanda, a zatem, gde-to cerez mesjaq, my vstretilisy v Liseqke. On skazal, cto ževo jdut dela na vostoce, zval s sobož, i ža požehal. V Bude my natknulisy na temnužu duxu, zasevxužu v kolodqe. Gans toropilsa, govoril, cto žemu vo cto by to ni stalo nado popasty v Dorc-gan-Tožn, poprosil menja razobratsa s problemož i dojdatsa ževo. Obexal vernutsa cerez poltory nedeli.

— No ty ne dojdalasy.

— Ne stala jdaty, — ulybnulasy ona, i ža vspomnil, kakož upriamož porož stanovilas Kristina. — Prikoncila tu tvary, vzjala deneg s burgomistra, ostavila Vžuna v horoxež konuxne i napravilas sledom za nim, v gory. No ne uspela. Kalikveq na vorotah, na može scastye, okazalsa serdobolynym celovekom. Skazal, cto ževo bratža i Orden Pravednosti ubili straja. Cto ža ne naždu telo i mne sledužet uhodity kak mojno byistreže.

Žee golos zadrojal, i ona po starož privyicke prilojila pokalecennyž bežymiannyž paleq klevož skule, prijala do boli, tak cto pobelela koja.

— My daje ne poprožalisy. I ža ne uvidela ževo mogilu.

— Ty poverila monahu?

— O! On byl ocenya ubeditelen. Ža do sih por blagodaru ževo za spaseniže.

— On merv, — jestko skazal ŷa. — Za to, cto predupredil tebia, ŷevo raspial i v ledianoŷ peŷere.

Ona lix othlebnula vina:

— Pusty na nebe ŷevo duxe budet horoxo.

Kristina ne sprosila menia, otkuda ŷa znaŷu, cto kalikveq merv, a ŷa ne stal ŷeŷ rasskazyivat, vo cto on prevratilsa posle smerti.

— Cto bylo dalyxe?

— ŷa ne mogla mstiti ubludkam s krasnymi verevkami na riasah. No mne hvatilo sil na zakonnikov. — Ulybka u neŷe byla zloŷ i oceny nepriŷatnoŷ. ŷa nevolyno podumal, cto Kristina cem-to napominaŷet mne Miriam v ŷeŷe ne samyŷe lucxiŷe dni.

— I ty i ubila vseh troŷih.

Ona potriasenno morgnula:

— Ty i eto znaŷex.

— Slyŷal, hoty oni i pyitalisy skryty, cto v gorah, ne slixkom daleko ot monastyria, naxli dva tela.

— Verno. Tretyevo ŷa ranila iz arbaleta. Prijala ŷevo k kamniam, no on prygnul v reku, i ŷevo unes potok. Nadeŷusy, on ne vyplyl.

— Vyplyl. ŷemu hvatilo sil, ctoby i minovaty uŷelŷa i vyŷti v doliny Brobergera, k objitym mestam.

I, vidia vopros v ŷeŷe glazah, poŷasnil:

— ŷa naxel ŷevo kosti vozle odnoŷ derevuxki. Mestnyŷe soci, cto merveq — straj. Sobstvenno govoria, imenno poetomu ŷa okazals v Dorc-gan-Toŷne i tepery siju pered toboŷ.

— Straj? — nedoumenno naklonilasy ona ko mne. — Kakovo certa oni tak podumali?

— U nevo byl kinjal Gansa.

— Proklatye! — Ona zakryla liqo rukami i prostonala: — Proklatye!

Povisla tixina, ŷa slyŷal lix ŷeŷe preryivistoŷe dyihaniŷe. Kogda ona ubrala ruki, ŷeŷe glaza byli soverxenno suhimi i zlyimi.

— Ty i sdal kinjal v Bratstvo?

— Konecno.

Ona vzdohnula.

— Horoxo. — I, slovno ubejdaŷa sebia, dobavila: — Da. Horoxo. Tak budet lucxe. Dalyxe ŷa znaŷu, cto slucilosy. Ty i sdalsa, kak byvalo i prejde. I naxel ŷevo?

— V ledianoŷ peŷere. Gluboko pod monastyrem.

— Kak on umer?

— Srajsa do poslednevo i zabral s soboŷ neskolykih. Dumaŷu, cto usnul. Ot holoda i poteri krov i.

A cto ŷa ŷex mog ŷeŷ skazaty? Cto ŷevo zakololi, slovno zveria? Kak zakololi Hartviga.

— Ty i pohoronil ŷevo? — proxeptala moŷa byvxaxa naparniq.

— Net. No ŷa uveren, cto tepery telo Gansa nikto ne pobespokoŷit.

ŷego ne kosnuta ni cervi, ni trupoŷedy iz inyh suŷestv, ni zlo, ni svet. On navecno ostanetsa vo mrake, poka svod peŷery ne obvalitsa i ne prevratitsa v savan dlia moŷevo starovo druga.

Odinokaša slezinka pokatilasy po žeže xeke, i Kristina pospexno, točno styidiasy, vyiterla žeže tylynoŷ storonoŷ ladoni.

— Spasibo.

— Za cto?

— Za to, cto naxel ževo. Za to, cto rasskazal mne. Za to, cto ŷa tepery znaŷu.

— No pocemu tyŷ ne sdelala etovo? Stolyko let, Krista. Myŷ vse tak dolgo ževo iskali, ne sdavalisy, verili. A tyŷ vse znala. Znala s samovo nacala, no ni certa nicevo ne skazala! Nikomu iz nas!

ŷa cuvstvoval, kak holodnyŷ gnev prosypaŷetsa u menia v grudi. On jil tam žeŷe s oseni, s teh por kak ŷa ponial, cto devuxka kak-to sviazana s Gansom i ževo isceznoveniŷem.

— Budy moŷa volia, nicevo ne govorila byŷ i dalyxe.

— Pocemu?

— A cto bylo byŷ?! Cto byŷ togda slucilosy, Liudvig?! — kriknula ona mne v liqo, razom teriaŷa vse svoŷe spokoŷstviŷe. — Skaji mne! Tyŷ byŷ prinial eto?! Otoxel byŷ proc?! Skazal byŷ: nu cto podelaty, raz takova ževo sudyba?! Kto iz teh, kovo myŷ znaŷem, otstupil?! Kto?!

Tepery slezyŷ lilisy iz žeže glaz nepreryvno, i ona ne stesnialasy ih.

— ŷa sama otvecu: nikto! Tyŷ, Gertruda, Lyvenok, Xuko, Rozi ne ostalisy byŷ v storone, brosilisy byŷ spasaty to, cto uje nelyzia spasti, ili tovo huje — mstity. Kto iz nas obladal osobym razumom desiaty let nazad? Vyŷ pogibli byŷ, kak i on. A ŷesli byŷ vmexalisy ne myŷ, ŷediniqi, a qeloŷe Bratstvo? Tolyko predstavy, Liudvig, samyŷ seryeznyŷ konflikt s Qerkovyŷu za vsiu naxu istoriŷu. Nas byŷ smali i unictojili, ŷesli byŷ myŷ tolyko posmeli podniaty na nih ruku!

Ona byla prava, no ŷa vse ravno scital, cto žeže molcaniŷe slixkom jestoko dlia teh, kto do sih por jil nadejdoŷ.

— Dumaŷ obo mne cto hocex, no, zaklinaŷu, sohrani taŷnu. Ne stoŷit nikomu znaty, cto Gans naxel smerty v monastyre kalikveqev. Eto slixkom opasnaŷa informaqiŷa.

— Tyŷ byla ne vprave rexaty za drugih, Kristina. Kakiŷe byŷ blagiŷe namereniŷa toboŷ ni dvigali.

— ŷa ni o cem ne jaleŷu.

ŷa vzial sebia v ruki, otkinuvxisy na stul:

— Pocemu ževo ubili? Cto on hotel ot monahov?

— Ne znaŷu.

Ona vyiderjala moŷ vzgliad, no ŷa lix vzdohnul:

— Eto loj.

— Pusty tak, — legko soglasilasy ona. — No pravda o pricinah smerti Gansa tepery nicevo ne izmenit. Vse davno zakoncilosy, Liudvig. Vse v proxlom. Ostavy ževo, inace ono prosnetsa i ubyet tebia.

— Tyŷ vedy menia znaŷex. ŷa vse ravno dokopaŷusy do istinyŷ, pusty dlia etovo potrebuŷetsa žeŷe desiaty let.

— Ne s moŷeŷ pomoŷŷu. Prosti, no ŷa ne jelaŷu braty na sebia otvetstvennosty za tvoŷu smerty.

Nastaŷivaty ne imelo smysla, i ŷa otstupil.

— Horoxo. Zabudem o pricinah, pobudivxih Gansa otpravitsa v monastyry. Rasskaji o tom, cto bylo dalyxe. Posle tovo kak ty razobralasy s zakonnikami.

Ona vstala, zakryla okno, yejasy ot holoda.

— Cto tebia interesu yet?

— Cherny y kinjal.

Kristina hmyknula:

— Ya nacina yu dumaty, cto ty ne Ludvig, a dyavol.

— Oble y menia osviazhenno y vodo y, yesli tebia cto-to smuxayet, — predlozil ya yey.

— K sojaleny yu, net pod ruko y, — nevolyno ulybnulasy ona. — Ty prav. Tako y kinjal u menia byl. Cto ty zna yet o klinke?

— Ty vladela im kako ye-to vremia, zatem yevo ukrali, on obyavilsa v Xossi y i pricinil nemalo nepriyatnostey, poka my s Miriam ne razobralisy s yevo vladelyqem.

— Kinjal u ne ye?

— Unicto jen v prisutstvi y kniaze y Qerkvi.

Pro vtoro y klinok, tot, cto prinadlejal imperatoru Konstantinu, dobyty y mno y i Ranse v ta ynike prejnevo Bratstva, ya upominaty ne stal.

— Ye xe cto-nibudy?

— Su xi ye meloci, Krista. Kinjal, kotory y ty vypustila v mir, dela yet duxi temnymi.

Ona byla nicuty ne udivlena. Ni kapli.

— Ya rada tvo yim znani yam. My sekonomim kucu vremeni, Ludvig. Mne ne potrebu yetsa rasskazyivaty tebe vse s samovo nacala i ubejdaty, cto eto pravda.

— Vse daje lucxe, cem ya rasscityival, — razdalsa cuty nasmexlivy y golos u menia za spino y. — Mojno srazu pristupaty k delu.

Ya obernulsa i uvidel v dveriah pervovo pomo xnika nyine mertvovo markgrafa Valentina.

Koldun Valyter, s kotory m my rasstalisy pri ne samy ih lucxih obsto yatelystvah, s ulybko y prislonilsa k kosiaku:

— Dobrovo tebe denecka, van Norma yenn.

Rassto yani ye do nevo ya preodolel za odno mgnoveni ye. Stul uletel v protivopolojnu yu casty komnaty, a ya okazalsa pered nenavistny m koldunom. On, kajetsa, ne ojidal ot menia takih skoroste y. Ya uvidel, kak zastyiva yet ulybka na yevo liqe, i pervy m je udarom kulaka slomal yemu nos. Broskom povalil na pol i, ne duma ya, cto v lubo y moment on mojet primenity magi yu, nactal delaty to, o cem mectal bolyxe goda.

Kristina s voplem povisla u menia na plecah:

— Ludvig! Ostavy yevo! Prekrati! Nu je!

Certa s dva ya sobiralsa ye ye sluxaty. No menia i vqepivxu yusja Kristu otbrosilo v storonu. Potolok neskolyko raz krutanulsa pered glazami, i ya oxutil silynu yu toxnotu. Dernulsa, pyta yasy vstaty i vernutsa k koldunu. Na etot raz ya sobiralsa vospolyzovatsa ne kulakami, a kinjalom, no i tut mo ya byivxa ya naparniq ne razjala palyqev, povisnuv na mne, kak laska na ohotnicyem pse.

— Uspoko ysia, cert tebia poderi! Stop! Hvatit! On drug! On mo y drug!

Valyter to i delo trogal palyqami razbityiše gubyi, na kotoryih zapeklasy krovy. Nos u nevo raspuh, levyiŷ glaz zaplyil, no koldun ne sobiralsa jdaty poloŷennyih dneŷ do svoŷevo vyizdorovleniŷa. Sidel sebe v uglu da xepal nagovoryi.

— Tyi v norme? — Kristina protianula ŷemu vlajnuŷu triapiqu, i etot certov ubliudok s blagodarnostŷu ŷeŷe prinial.

— Byivalo i huje, — prognusavil on. — K zavtraxnemu dnu zajivet.

ŷa hotel u nevo sprosity, cto je on ne zajivil sebe xram, kotoryiŷ ŷa ostavil, kogda kinul arbalet ŷemu v liqo, no sderjalsa.

— Shodi k Filippu. On mojet pomoc.

Valyter lix skrivil gubyi i tut je ob etom pojalel, tak kak nacala socitsa krovy.

— Proklatyiŷ deny! — rugnulsa on. — ŷa lucxe sam. Bez ŷevo adskih pritirok i boltuxek. Zaŷmisy svoŷim vspylycivym kollegoŷ.

— ŷa byi tebe ŷeŷe dobavil, ŷesli byi ne ona, — mracno zametil ŷa.

— Ohotno veriu. ŷa byi s radostŷu vskipiatil tvoŷi mozgi, ŷesli byi ne ona, — ozlobilsa on.

— Zatknitesy oba i sidite tiho! — vspyilila Kristina. — Konfliktyi proxlovo os-tanutsa v proxlom!

ŷa ne sobiralsa zabyivaty zastenki markgraŷa Valentina, to, kak ŷa byl kukloŷ dlja bitŷa, i to, kak etot sidiaŷiŷ v piati ŷardah ot menia hmyry ŷedva ne ukral kinjal Natana.

— Tyi ranyxe takim ne byl... — Kristina ustalo opustilasy na stul peredo mnoŷ, perekryv puty k koldunu.

— U nas staryiŷe scetyi.

— Znaŷu ŷa o vaxih scetah. On rasskazal.

— Togda ne ponimaŷu tvoŷevo udivleniŷa. ŷesli byi zdesy byla Gertruda, ona byi uje razmazala ŷevo po stenke.

— Vyhodit, ŷa legko otdelalsa. — Valyter vnovy popyitalsa ulybnutsa, no vspom-nil o gubah, i ulybka prevratilasy v oskal.

Ona tiajelo vzdohnula:

— Ladno. O kinjale. Posle tovo kak ŷa ŷevo naxla, rexila, cto zakonniki pridumali cto-to svoŷe dlja sbora dux. No s duxami kinjal ne rabotal. ŷa ne smogla poniaty, dlja cevo on nujen, vozila s soboŷ pocti polgoda.

— Odin celovek skazal mne, cto, kogda im dolgo vladeŷex, nacinaŷut proŷishodity nepriŷatnosti. U tebia takoŷe bylo?

— Na strajeŷ pravilo ne rasprostraniaŷetsa, — vlez v razgovor Valyter. — Klinok nikak ne vliŷaŷet na teh, u kovo uje ŷesty kinjalyi. V ostalynom — suŷaŷa pravda. Veŷ dovolyno opasnaŷa.

Kristina razdrajenno dernula plecom i prodoljila:

— ŷa sdala ŷevo na hraneniŷe v “Fabyen Klemenz i synovŷa” i, sobstvenno gov-oria, zabyila o nem na kakoŷe-to kolicestvo let. Vspomnila, lix kogda uvidela opisaniŷe cernovo kamnia iz knigi, cto lejala na stole u Miriam. Redkiŷ foliant, horoxiŷe risunki. Hagjitskiŷ ŷa znaŷu dovolyno poverhnostno, no procitannovo hvatilo, ctobyi poniaty — glaz serafima dostatocno redkaŷa i qennaŷa veŷiq.

— I tyi zabrala oruŷiŷe. Daŷ dogadaŷusy — eto slucilosy v Barburge. I v etot je deny polucila dva udara nojom.

Kristina pereglanulasy s Valyterom, i tot proronil:

- Govoril Ÿa tebe, on ŸeŸe tot umnik.
- Vse verno. Kak Ÿa ponimaŸu, tebe rasskazal ob etom tot, kto pohital klinok iz moŸeŸ sumki.
- Nu ty doljna byty Ÿemu blagodarna. On spas tvoŸu jizny, oplatil lekaria i komnatu. Kinjal ne prines Ÿemu nikakovo scastŸa, i on izbavilsa ot nevo. Otdal celoveku, ktorovo my poŸmali v XossiŸi. Kto te ludi, cto napali na tebia?
- Ne imeŸu poniatŸa. Ÿa podozrevaŸu, cto oni naŸemniki Ordena. On, — kivok v storonu kolduna, — scitaŸet, cto storonniki celoveka, sozdavxevo kinjal.
- Interesno, — s somneniŸem protianul Ÿa.
- Cto ne tak? — Ona prekrasno cuvstvovala, kogda menia smuŸaŸut fakty.
- Na koŸ cert eto Ordenu? Da i kak oni voobŸe uznali? Ty vedy ne begala po uliqam i ne razmahivala takim oruŸiŸem napravo i nalevo. TroŸe zakonnikov, kotoryh ty vstretila v gorah, mertvyi. KalikveŸi, Ÿesli by oni znali tvoŸe imia ili scitali, cto straj vyujila, dostali by tebia iz-pod zemli i davno uje prikoncili. Dlia nih ty — vsevo lix bezymiannaŸa jenŸina, ktoruŸu v liqo videl tolyko pogibŸiŸ monah-privratnik. My vozvraŸaŸemsia k samym legkim iz moŸih voprosov: kak oni uznali tvoŸe imia, raz ty nikomu Ÿevo ne govorila? pocemu poniali, cto kinjal u tebia? otkuda dogadalis, v kakom otdeleniŸi “Fabyen Klemen z i synovŸa” ty Ÿevo zaberex i v kakoŸ deny, Ÿesli napali srazu je posle etovo?
- TvoŸi predpoloŸeniŸa? — Valyter byl tak lubezen, cto pozvolil mne vyiskazatsa.
- Kto napal — bez poniatŸa. O tom, kak naxli, — Kristina ostavila sledy. Zadela kolokolycik, kotoryŸ uslyxali ne te uxi. No ona utverŸdaŸet, cto ni s kem ne govorila ni o sobytiŸah v gorah, ni o temnom kinjale.
- Eto tak, — podtverдила devuxka. — No Ÿa zadavala voprosy o glazah serafima. Spraxivala u kollekcionerov kamneŸ i u hagŸitskih trgovqev.
- Vozmojno, kto-to iskal to je samoŸe, cto i ty, i zaŸinteresovals celovekom, kotoryŸ proŸavlaŸet liubopytstvo v stoly specificeskoŸ oblasti.
- No bolyxe nikto ne pytals napasty na tebia posle tovo slucaŸa. — Valyter rabotal nad svoŸim nosom, provodia siŸaŸuŸimi palyqami i postepenno snimaŸa otek.
- KakoŸ smysl? Ÿa perestala byty interesna. U menia bolyxe ne bylo kinjala.
- No ty vse ravno slixkom mnogo znala, — ulybnulsa Ÿa. — Licno Ÿa by zaverxil delo, ctoby celovek ne sozdaval problemy.
- A ty izmenilsa. — Kristina vnimatelyno posmotrela na menia, zatem neohotno kivnula. — Ÿa by postupila točno tak je. Raz uj ty menia razyiskal, nesmotria na to cto Ÿa skryvaŸusy, to i ubiŸqi mogli. Dva goda — bolyxoŸ srok.
- Valyter smotrel na menia neotryvno. Ÿa znal, cevo on boŸitsa, i proŸiznes to, cto uje davno sidelo u menia v golove:
- Ostavity tebia jivoŸ mojno bylo lix po odnoŸ pricine — eto komu-to vyigodno. K primeru, ty mojex privesti k klinku. Ili je ŸeŸe kak-to pomoc. Vot, dopustim, tvoŸ drug. On vpolne mog naniaty ludeŸ, a zatem, kogda u nih nicevo ne vyixlo, vteretsa k tebe v doveriŸe i vseŸda nahoditsa poblizosti.
- ByvŸiŸ sluga markgrafa Valentina rassmeŸals i podnialsa so svoŸevo mesta:
- PojaluŸ, Ÿa poŸdu shoju k Filippu. Inace Ÿa vse-taki kovo-nibudy v samom dele ubŸu.
- On vyixel, a Ÿa, dojdavxisy, kogda Ÿevo xagi stihnut na lestniqe, vstal. Raspahnul dvery, proveriaŸa, deŸstvatelyno li my ostalis odni.

Kristina sidela s neproničavým liqom, no ŷa videl, kak v ŷeŷe temnyh glazah buxuŷet buria.

— Kak davno ty ŷevo znaŷex?

— S teh por, kak menia ŷedva ne ubili. Kogda ŷa prišla v sebia, on byl riadom.

ŷa neveselo hohotnul:

— Oceny udobno. I vpisyvaŷetsa v moŷu teoriŷu. Zabotlivo okazatsa podle posteli ranenoŷ v tot moment, kogda nujno, raz uj ne udalosy polucity klinok.

Ona ne jelala verity:

— Eto vsevo lix teoriŷa, Sineglazyŷ. U tebia net nikakih dokazatelystv, vprocem, kak i u menia.

— Ty ne slixkom dovercivaŷa natura, Krista. Otcevo je poverila prohodomqu?

Devuxka dopila vino, podumala:

— Krome tovo cto on neskolyko raz spasal moŷu jizny, Valyter ocenyl ubeditelen. ŷemu nujna pomoŷ straja. I ŷa veriu v ŷevo istoriŷu. My stoŷim na grani katastrofy, Ljudvig. Do propasti, v kotorŷ buxuŷet plamia, vsevo odin xag. No nikto iz ludeŷ daje ne podozrevaŷet ob etom.

V komnate bylo duxno, i ŷa rassregnul vorot rubahi.

— Katastrofy slučajutsa ŷejegodno. ŷesli ne epidemiŷa cumyl, tak ŷustirskiŷ pot. ŷesli ne ocerednaŷa ŷereticeskaŷa sekta, risuŷuxaŷa na graviurah Papu s kozlinymi nogami, tak voŷna. Celovek, sozdaŷuxiŷ kinjalyl, otravliaŷuxiŷe duxi, bez somneniŷa, opasen. No ne slixkom li rano my kricim “apokalipsis!”?

— Etot nekto ruxit osnovyl, Ljudvig. On certovski talantlivyl master, no ispolyzuŷet svoŷ talant vo zlo. To, cto on delaŷet, nepravilno. Valyter lovit kuzneqa uje ne pervyl god.

— Tvoŷ koldun lovit ne tolyko ŷevo, no i strajeŷ. On ubiŷqa. Takih, kak my s toboŷ.

— ŷa znaŷu.

— No ostaŷexysa s nim?

Kristina upriamo sjala gubyl.

— I dalyxe budu.

— Nesmotria na smerty teh, kto byl tebe dorog?

Ona s sojaleniŷem opustila golovu, no otvetila tvrdo:

— ŷesli kuzneq prodoljit, umret ŷex bolyxe takih, kak my. Vse Bratstvo. A Valyter i ŷevo ludi seŷcas ŷedinstvennyŷe, kto mojet naŷti i ustanovity temnovo mastera. Vse ocenyl seryezno, Ljudvig. Valyter pokazyval mne staryŷe manuskripty vremen Konstantina. Togda suŷestvovalo lix dva takih klinka. Govoriat, ih dostavili s vostoka, s samoŷ graniqi objityh zemely. Znaŷex, pocemu imperator sozdal strajeŷ? Iz-za proklatyih kinjalov. On jelal jity vecno, a dlja etovo ŷemu trebovalisy duxi.

ŷa kivnul:

— Uje dumal ob etom. S pomoŷŷu cernyih klinkov on ubival ludeŷ, temnil ih duxi. A zatem zabiral svetlym, dobavliaŷa sebe jizny.

— ŷa ne znaŷu, kogda eto nacalosy. Pochti vse svidetelystva tovo vremeni unictŷeny. No sobytiŷa sviazyvaŷu s tem momentom, kogda iz zemely hagjitov na nax materik priŷehala semŷa svetlyh kuzneqov. Kak govoriat legendyl, oni — potomki odnovo iz ucenikov Christa. Oni stali kovaty kinjalyl s sapfirami, no net ni odnovo podtverŷdeniŷa, cto temnyŷe klinki — ih ruk delo. Qerkovy vzjala masterov pod

svoju zažitú i na protiaženíi mnogih pokolenií ih oberegala. Imperiia Konstantina rosla, kak i ýevo vlasty. A jizny dlilasy i dlilasy. No temnyiše kinjalý privlekali na materik temnyiše duxi. Razumejšetsa, te zarojdasys i ranyxe. Grehi i prestupleniia nikto ne otmienal. No, po utverjdeniám istorikov, ranyxe ih bylo gorazdo menyxe, cem posle tovo, kak imperator stal obmаныivaty smerty. Poetomu ýemu i potrebovalisy takiše, kak my, — ocixaty zemli ot ýevo oxibok.

Nicevo udivitelynovo ýa dlia sebia ne uznal:

— Konstantin davno prevratilsa v prah. Kinjalý ýemu ne pomogli. Ne pomogut i tomu, kto delašet ih seýcas. Cevo tyi boýixysa? Naxestviia zlyih suxnostej? Myi spravimsia. Volnyi temnyh dux zahlestyivali strany i ranyxe, no Bratstvo vseгда ih pobejvalo.

— Ýa ne etovo opasaýusy, Liudvig. Menia pugašet necto inoše. Tyi znašex, cto Konstantin opravil vosemy ekspedicij na vostok, nadežasy razdobyty šeše podobnovo orujiia?

— Zapaslivyiš sukin syn, — nevolyno voshitilsa ýa. — U nevo vedy ne polucilosy?

— Nikto ne vernulsa s kraia objityh zemely. No Konstantin prodoljal iskaty i scital, cto yesli sobraty desiaty temnyh klinkov, to oni stanut klucom... — Ona sdelala pauzu, vnimatelyno nabludaia za mojim liqom. — Klucom dlia tovo, ctobyi otkryty adskiše vrata.

Mne potrebovalosy neskolyko sekund, ctobyi perevarity šeše slova i rassmejšatsa:

— Potriasáuxe! Eto Valýter tebe skazal? I tyi ýemu verix?!

— Veriu, Liudvig.

— Otkryty dorogu v ad. Tak ne byivašet.

— A byivašet, cto kinjal prevrašašet cistušu duxu, na kotoroj net grehov, v temušu suxnosty? — privela Kristina argument. — Skaji ýa tebe takoše god nazad, tyi byi mne poveril? Ili vot tak je smejšalsa?

— Ne poveril byi, — prixlosy priznaty mne. — Znacit, desiaty cernyh kinjalov otkroýt vrata v ad? Skaji, pojalušta, kak Valýter otzyivašetsa ob umstvennyh sposobnostiah velikovo Konstantina? Na koš cert tomu iskaty stoly slojniy sposob samoubištva? Yesli gde-nibudy v Fringbou pošavitsa predstaviteľstvo ada, to ploho budet ne v odnom gorode, a vo mnogih stranah. Legiony demonov, sukkubov, certej, adskoše plamia, sera s nebes i prociše veši. Ne scitaša gibeli tyisac ludej. Eto nemnogo nerazumno. Daje dlia Konstantina. Ne nahodix?

— Obiazatelyno iskaty logiku, Liudvig?

— Yesli hocex pomaty motivy drugovo celoveka? Da. Obiazatelyno. Osobenno kogda ne verix na slovo koldunu, ohotivxemusia za klinkami strajej.

— Ad toje mojet daty silu i vlasty. I Konstantin scital, cto, raz etovo ne dašt ýemu nebesa, nesmotria na to cto on prinial novušu religiју, otkazavxisy ot ýazyiceskih bogov, sledušet zaklucity inušu sdelku. Sozdaty prohod dlia teh, komu popasty v nax mir ne tak-to prosto. On scital, cto priobretet gorazdo bolyxe, cem poteriašet.

Ýa lix razvel rukami:

— I o takom otkrovenií znašet tolyko nax obxiš drug?

— Net. V Riapano eto toje izvestno. Poetomu dva klinka Konstantina unictojeny uje oceny davno.

Konecno. Tolyko odin. Vtoroj lejit v sumke naxeš obšeš ucitelyniqi.

No skazal ýa sovsem drugoše:

— Polojim, vse tak, kak ty1 govorix. Poraduŷemsia, cto u Konstantina nicevo ne vyixlo. No tepery v mire poŷavilsa ŷeŷe odin bezumeq, ktoromu ne k cemu prilojity ruki, poetomu on sozdaŷet oruŷiŷe, boleŷe opasnoŷe, cem hagjitskaŷa pescanaŷa kobra. No ne hranit ŷevo. I ne sobiraŷet, a vyibrasyivaŷet v narod. Inace by1 my1 s toboŷ ne uvideli ni odnovo takovo klinka. Sledovatelyno, on ŷavno ne jelaŷet otkryvaty nikakih mificeskikh vrat. Tak?

— Net. Ne tak. My1 podozrevaŷem, cto tot, cto byl u menia, okazals vsevo lix probnym ekzempliarom. ŷemu nado bylo uznaty, rabotaŷet li kinjal.

— I poetomu oruŷiŷe kakim-to obrazom poŷavilosy u predstavitelia Ordena? — ŷa byl polon skeptiqizma.

— Pocemu by1 i net? Oni speqialisty1 v takih voprosah. Raz proveriaŷut naxi klinki, vidiat istoriŷu sobrannyh dux, to, vozmojno, on nadeŷals, cto dadut oqenku i ŷevo rabote.

— ŷesty dva “no”. ŷa ne lubliu Orden, no delo oni znaŷut. Poŷavisy sredi nih podobnyŷ celovek, oni ŷavno by1 ne okazyivali ŷemu uslugi, a potaŷili k sebe v podvaly. Ili je srazu prikoncili.

— A mojet, kuzneq zaklučil sdelku tolyko s odnim iz nih. S samym necistoplotnym, — vesko vozrazila ona. — A tvoŷe vtoroŷe “no”?

— ŷeŷe odin temnyŷ kinjal putexestvoval po miru bez svoŷevo sozdatelia. Klinok naxel odin inkvizitor v sumke gonqa, oderjimovo besom. Goneq umer, tak nicevo i ne uspev rasskazaty. A klinok kliriki unictojili.

— Ty1 uveren v etoŷ informaqiŷi?

— ŷa vmeste s Gertrudoŷ videl oblomki oruŷiŷa u kardinala di Travinno. V tvoŷeŷ teoriŷi, cto kuzneq rexil proverty, rabotaŷet li ŷevo tvoreniŷe, togda kak ostalynyŷe klinki on derjit pri sebe, ŷesty nekotoray1 nesoglasovannosty. Proverka kinjala — zvucit kraŷne natianuto. On mog eto sdelaty i sam, raz umeŷet sozdavaty takiŷe veŷi. ŷa dumaŷu, ŷedinstvennaŷa pricina, pocemu kuzneq mog otdaty temnyŷ klinok komu-to iz Ordena, — eto plata. Plata za pomoŷ i sotrudnicestvo.

No Kristina scitala inace:

— Otnudy. Teoriŷa lix ukrepilasy s tvoŷim rasskazom. Podumaŷ sam. Pervoŷe oruŷiŷe ne doxlo do adresata. ŷego perehvatili i unictojili kliriki. Poetomu poŷavilsa tot, vtoroŷ, v itoge popavxiŷ mne v ruki.

Versiŷa zvucala cuty boleŷe skladno, cem predyduŷay1. No ne namnovy. ŷa pomnil, kak v Riapano govorili o tom, cto oteq Mart naxel klinok tri goda nazad. A Kristina zapolucila svoŷ na semy let ranyxe, sledovatelyno, ŷeŷe klinok nikak ne mog byty vtorym.

— Valyter tak uveren v podobnom razvitiŷi sobytiŷ? — Po moŷemu tonu bylo poniatno, naskolyko silyno ŷa “qenu” mneniŷe kolduna.

Ona podniala vverh ladoni:

— Sluxaŷ. On neobyicnyŷ celovek. I jestokiŷ. V drugoŷe vremia ŷa by1 ubila ŷevo ne zadumyivaŷasy. Za vse zlo, cto on pricinil Bratstvu. Da net! K certu Bratstvo! Za vse to, cto on sdelal tebe. No, kak ŷa govorila, situaqiŷa oceny silyno izmenilasy. ŷa mnogoŷe uznala za paru poslednih let, i moŷe otnoxeniŷe k jizni perevernulosy. On — menyxeŷe zlo i mojet spasti vseh nas.

— Zlo ne mojet byty malenykim ili bolyxim. Zlo ostaŷetsa zlom. ŷa podhoju k slucixemusia bez emoqiŷ. Vo vsiakom slucaŷe, seŷcas. On ne smog otsledity zakon-

nikov, no naxel tebia. Ugadaŭ, kuda spexil goneq, ubityŭ inkvizitorom? V zamok Latka, vladelyqem kotorovo byl markgraf Valentin, a ŭemu slujil tvoŭ razlubeznyŭ koldun. Vse ukazyvaŭet na to, cto on iskal temnyŭ kinjal.

— Ŭa toje ŭevo iŭu, kak i drugiŭe ludi Valytera. Myŭ nadeŭemsia, cto artefakt privedet nas k kuznequ. — Ona podalasy vpered, nakryla moŭu ruku svoŭeŭ, vkradcivo skazav: — Sluxaŭ. Skoreŭe vsevo, tyŭ prav. Za tem napadeniŭem deŭstvitel'no mog stoŭaty on. Slixkom mnogo sovpadeniŭ. No eto nicevo ne meniaŭet, Ljudvig. Ŭa nujna ŭemu, a koldun nujen mne. U nas odna qely. I drug bez druga myŭ ne oboŭdem-sia. Ŭa mnogim pojertvovala radi tovo, ctobyŭ popytatsa naŭti temnovu mastera. Slixkom mnogim. I otstupaty seŭcas... Povery, ŭa prosto ne mogu tak postupity.

— On opasen, Kristina.

— Ŭa eto znaŭu lucxe, cem tyŭ. U nevo tyŭsiaca i odin nedostatok, no daje takoŭ celovek, kak on, mojet spasti nax mir.

Eto bylo tak smexno slyŭxaty. Valyter — spasitely celovecestva. Po mne, tak eto mir sleduŭet izbavlaty ot nevo.

— Tyŭ iscezla i ne podavala o sebe vesteŭ pocti god. — Ŭa smenil temu. — Myŭ volnovalisy za tebia.

Ona otvela glaza, skazav tihim golosom:

— Prosti. U menia ne bylo vyŭbora. Proxloŭ vesnoŭ myŭ s Valyterom vlipli v nepriŭatnosti, kogda sbili so sleda kuzneqa klirikov. Uverena, v otliciŭe ot nas oni ne hotiat ŭevo ubivaty. Poŭmav kuzneqa, Riapano polucit v svoŭi ruki ogromnuŭu vlasty. Poetomu tyŭ ponimaŭex, kak vajno nam naŭti ŭevo pervymi?

— Znacit, vyŭ hotite ubity zagadocnovu mastera?

Ona goriaco kivnula:

— Samym bystryim sposobom iz vseh vozmojnyh. Ctobyŭ nikto ne uznaŭ ŭevo sekretov. Oni doljny umerety vmeste s nim.

— A sviaŭenniki? Vdrug vyŭ oxibaŭetesy, i u nih takaŭa je qely, kak i u vas, — ubity ŭevo.

— Ne oxibaŭemsia, — bezapelliaqionno zaŭavila ona. — Kak tolyko oni poniali, cto myŭ toje iŭem ŭevo, poslali za nami svoŭih ubiŭq. Povery, Ljudvig, eto bylo straxno. Piatero iz naxevo otriada pogibli. Myŭ nasilu uxli i vot uje kotoryŭ mesiaq skryŭvaŭemsia. I ŭa ne mogu vernutsa v Ardenau. Daje pisymo napisaty komu-libo iz strajeŭ ne mogu. Ono podstavit pod udar ljubovo.

— Organist v qerkvi, — ulybnulsa ŭa. — Tyŭ ne slixkom-to horoxo skryŭvaŭexysa.

— Lucxe priatatsa ot sobaki v ŭeŭe je budke. Tam ona budet iskaty v poslednuŭu ocerecy. Nikto ne smotrit na muzykantov.

— Ubegaty vecno ne polucitsa.

— Ŭa i ne stanu. Nujno lix unictojity zlo. Vse ostalynoŭe nevajno.

Ŭa videl, cto ona oderjima ideŭeŭ naŭti celoveka, kuŭuŭevo temnyŭe kinjaly, točno tak je, kak Miriam vot uje vek ne daŭut pokoŭa poŭiski kuzneqa, sozdaŭuŭevo klinki dlia Bratstva. Ŭa ponimal, cto ne otgovoriu ŭeŭe, cto spority bessmyslenno i to, cto, priŭehav siuda cerez neskolyko stran, ŭa uznaŭ, cto ona jiva i o proŭizoxedxem s neŭ i Gansom, eto i ŭesty vse, cevo ŭa dostig.

— Viju, cto jelaniŭe spasti mir veliko.

— Mir? — Ona izognula brovy. — Plevaty ŭa hotela na nevo. Ŭa spasaŭu ne mir, a Bratstvo. Zaŭiŭaŭu ŭevo v meru otpuŭennyh sil i umeniŭa.

— Tolyko v Bratstve ob etom ne podozrevaŭut.
 — I horoxo. Menyxe problem i mne, i im.
 — Myi suŭestvuŭem pocti poltory tyŭsŭaci let. U nas slucalisy raznyŭŭe nepriŭatnosti, no Bratstvo vseŭda vyŭijvalo i ostavalosy na nogah. Ostanetsa i vpredy. Tebe nezacem skladyŭvaty golovu lix radi nepodtverjdennyh slov kolduna. Poŭŭehali v Ardenau. Priamo seŭčas. Bratstvo dogovoritsa nascet tebia s Riapano. Gertruda po-mojet. A di Travinno tolyko poraduŭetsa informaŭiŭi, kotoraŭa tebe izvestna. Myi zaŭŭitim tebia.

Kristina grustno rassmeŭalasy:

— Mne otradno znaty, cto tyi do sih por pytaŭŭexysa spasti moŭu golovu, Liudvig. Ŭa byi oceny hotela, ctobyi vse bylo kak dvenadŭaty let nazad, kogda myi plecom k plecu otrajali natisk temnyh dux. No mne uje kajetsa, cto naxa ŭunosty ne boleŭŭe cem mif, kotoryŭŭ ŭa sama sebe pridumala. A seŭčas vokrug menia realynosty, i ona oceny straxna. Tyi prosto poka ne mojex oŭenity tovo uŭasa, kotoryŭŭ ispytyŭŭaŭu ŭa, poniaty vseŭ seryeznosti problemyi. I soverxaŭŭex tu je samuŭu oxibku, kak togda s tem kartografom.

V golove u menia trevojno zviaknulo.

— Tyi konečno je vse znaŭŭex.

— Znaŭu. Vedy ispravliaty tvoŭi oxibki prixlosy mne.

Ŭa priŭurilsa:

— Znacit, vot kto ubil ŭevo.

Ona daje ne pytalsy otrŭaty:

— A tyi ostavił mne vyibor, kogda proŭŭavil jalosty? Tebe nado bylo privezti ŭevo v Bratstvo, a ne otpuskaty na vse cetyre storony. Togda byi Miriam ne prosila menia spasaty situaŭiŭu!

Tepery ponimaŭu, pocemu Gertruda nicevo mne ne rasskazala. Ŭa pokacal golovoŭ:

— Tyi govorila, cto ŭa izmenilsa. Tyi izmenilasy ne menyxe menia. I ŭa sojaleŭu ob etom. Prejnŭaŭa Kristina nikogda byi ne stala ubiŭŭeŭ na pobeguxkah u magistrov.

Ŭee liqo iskazilosy ot obidyi, i ona proxipela:

— Tyi deŭŭstvitelno tak i ne ponial, cto togda proŭizoxlo?! Iz-za cevo oni stoŭali na uxah?

— Ponial. Ispugalisy novovo messiŭi i tovo, cto on moŭet naucity drugih luđeŭ snimaty grehi s ludskih dux. V perspektive Bratstvo stalo byi nikomu ne nujno.

Ona dvajdy bezzvucno hlopnula v ladoxi:

— Potriasŭŭe! Tyi uvidel myiŭ, no ne zametil koxku. Nikto iz teh, kto byl v kurse situaŭiŭi, ne boŭalsa dalekovo buduŭevo. Myi opasalisy nastoŭŭeŭ. A ono takovo: kartograf po kakoŭ-to nasmexke sudybyi mog ocŭaty duxi strajeŭ. No on zabiral ne tolyko naxi grehi, no i nax dar. Myi stanovilisy obyŭnyimi ludymi, takimi, kak tyŭsŭaci drugih obyŭateleŭ, Liudvig. Lixivxisy dara, myi ne mogli delaty svoŭu rabotu. A tepery tolyko predstavy, cto byi bylo, ŭesli byi ŭevo, k primeru, zahvatil Orden? I ispolyzoval protiv nas. A ŭesli byi kartograf naucil kovo-to i poŭŭavilosy neskolyko takih luđeŭ? Desiatok? Sotnia? Armiŭa! Myi byli byi unictoŭenyi, slovno gorod, v kotoryŭŭ popal celovek, zarajennyŭŭ ŭustirskim potom.

— I mnogih li strajeŭ Hartvig lixil ih raboty?

— Slava bogu — ni odno.

— Togda prosti, no tvoŭi slova ne boleŭŭe cem nelepaŭa fantaziŭa.

— Odnaka ſa fantaziſa ſlujila poſlednemu potomku imperatora Konſtantina. I kogda Bratſtvo ne vernulo ſemu kinjal, na kotoryſ pretendoval koroly Progaſu, v delo vſtupil takoy je, kak tvoſ Hartvig. Cetvero magistrov i opomniſa ne uſpeli, kak lixiſy ſvoſevo dara. Togda ſevo ubili vmeste s korolem, i zavertelasy vsia eta kaxa. Tepery, pomnia o proxlom, Bratſtvo ne ſtalo jdaty nacala epidemii, a unictojilo bolynovo do ſevo poſavleniſa v gorode. — Ona s vyizovom poſmotrela na menia. — Scitaſex, cto v Ardenau oxibliſy?

Œa vzdohnul, vſtal iz-za ſtola, tak i ne pritronuvxiſy k bokalu vina:

— Ne imeſet ſmyſla teriaty vremia na ſpory. Magiſtry i uvideli opasnoſty. Re-alyſu ili mniſu, ne mne ſudity. No celovek, kotoryſ mog ſdelaty mir cuty lucxe, mertv. I mne jaly tovo, cto tepery nikogda ne ſlucitsa.

— Boſusy, ſa ne ſmogu tebia poniaty, Ljudvig. My ſtali ſlixkom raznymi, — s grutſu ſkazala ona. — Kogda ty uſezjaſex iz goroda?

— Œex ne rexil, — ceſtno otvetil ſa.

— Oſtanyſa. Mne nuſna tvoſa pomoſ, i ty i ſedinstvennyſ, komu ſa mogu doveriaty zdesy. Obeſaſ, cto primex vzvexennoſe rexeniſe.

Œa poſmotrel v ſeſe glaza i vopreki ſvoſemu jelaniſu otkazaty kivnul...

Propovednik ſidel na pervom etaje, v apteke. On diplomaticno ne ſtal ſluxaty nax razgovor s Kristinoſ i ſeſcas zanimalſa tem, cto s nenaviſtu poſylal prokliatiſe za prokliatiſem na golovu Valytera, kotoryſ, ne zamecaſa svetloy duxi, negromko beſedoval s ſedoborodym aptekarem.

— Van Normaſenn. — Koldun vſtal, zakryivaſa mne vyihod. — My ploho nacali. Byty moſet, ſeſcas ſamoſe vremia vse iſpravity?

— Ugolyev tebe nado v glaza napihaty, dſavolſkoſe otrodye! — beſnovalſa Propovednik.

— Ne dumaſu, — holodno proſizneſ ſa.

— Nu hotia by na vremia. Ctoby ne raſſtraſivaty cudeſnuſu Kristinu.

Œa xagnul k nemu navſtrecu i ſkazal tak tiho, ctoby ſlyſal tolyko on:

— Œa ne veru ni odnomu tvoſemu ſlovu. I ty jiv tolyko potomu, cto ona menia oſtanovila. Poetomu s dorogi. Poka ſa ne ubil tebia za to, cto ty delal ſo ſtrajami.

On uſmehnulſa, ſdelal xag v ſtoronu i, kogda ſa uſe vyihodil, kriknul mne v ſpinu:

— Podumaſ o tom, cto ſa ſkazal! Adſkiſe vrata! V odnom iz naxih gorodov. I kogda oni otkroſuſa, poblizosti ne okajetſa angelov, kotoryſe ſteregut pokoſ celoveſtva na voſtoke. My budem predostavleny ſami ſebe!

Œa piſal byſtro, to i delo okunaſa pero v cernilyniqu, i Propovednik, uznaxiſ oſnovnoſe ſoderjaniſe naxevo s Kristinoſ razgovora, poſinteresovalſa:

— Dlia cevo vse eto?

— Konkretiziruſ, — poproſil ſa ſevo.

— Piſymo. Zaceſ ono?

— Potomu cto ſozdalasy opasnaſa ſituaqiſa. I ſeſli ſo mnoſ cto-to ſlucitsa, hoty kto-to doljen byty v kurſe tovo, cto zdesy proſiſhodit.

— Gertruda ne budet ſcaſtliva.

Œa podniſ na nevo vzgliad:

— Nadeſusy, ona nicevo ne uznaſet. Ne jelaſu vputyvaty ſeſe v eto.

— Togda komu je ty pixex?

— Miriam. Bratstvo doljno byty gotovo k nepriyatnostiam, yesli kliriki rextat sprosity o Kristine i yeshe delah.

On pomolcal, sluxaŷa, kak skripit pero:

— Etot Valyter, on kak bexenaŷa sobaka. Ŷego nado ubity.

— Priŷatno znaty, cto myi shodimsia vo mneniŷah i ne dumaŷem o bibleŷskih zapovediah. — Ŷa dal cernilam vyisohnuty. — No beda v tom, cto u nevo ŷesty informaqiŷa. O tom je temnom kuzneqe.

— Tyi ne dumal, cto on vret?

— Nascet adskih vrat? Vpolne vozmojno. No odno ne otmeniaŷet drugovo. Po-hoje, on deŷtvitel'no iŷet temnovu mastera. I yesli ne dlia ubiŷstva, to dlia svoŷih qeleŷ. Ili cyih-to ŷex. Kristina uverena, cto oni pocti naxli kuzneqa. Razumno bylo byi nahoditsa riadom s nimi.

— Tvoŷa byivxaŷa naparniqa — sumasxedxaŷa.

— Ona byi ne vviazalasy v etu istoriju, yesli byi ne verila v to, cto govorit.

Ŷa slojil bumagu, ubral ŷex v konvert.

— Kak Kristina lixilasy palyqev?

— Kogda nacala rabotaty odna, — neohotno otvetil ŷa.

— To ŷesty bez tebia?

— Da.

On ponial, cto ŷa ne jelaŷu prodoljaty etu temu:

— Ŷa shodil gl'nanul na mesto, gde ŷakobyi byl angel. Tolpiŷa, kak pered raŷskimi vratami. Soldaty, zevaki, molaŷiŷesia, sviaŷenniki. Vsia eta ludskaŷa massa kricit, gudit, oret, poŷet i ŷedva li ne laŷet. I vse radi odnovo otpecatka bosoŷ nogi, ostavx-egosa na bruscatke.

— I cem je on neobyicen?

— Tem, cto vplavlen v cernyiŷ kameny, a sam oslepitel'no-bel. I govoriat, cto blagouhaŷet jasminom.

— Jasmin v konqe zimyi — eto pohoje na cudo. — Ŷa zapecatal konvert alyim surgucom.

— I za pravo prikosnuta gubami k etomu cudu derutsa. A nekotoryŷe prodaŷut svoŷe mesto v oceredi za desiaty dukatov.

— Bylo byi stranno, yesli byi zabyili o najive, — melanholicno proŷiznes ŷa.

Myi, ludi, vseгда naŷdem cto prodaty i cto kupity. Ŷedu, zemli, titulyi, zvaniŷa, sviatyŷe moŷi ili mesto pobl'je k raŷskim vratam.

— Segodnia ŷa vozblagodaril Gospoda, cto umer. Pravo, budy ŷa jiv, certa s dva smog byi dobratsa do relikviŷi i uvidety sviatuŷu Djuliŷu.

Ŷa ubral pisymo za goleniŷe sapoga:

— A eto ŷex kto?

— Slepaxa devocka, s kotoxŷ govoril angel.

— Cto, uje byla kanonizaqiŷa? — s ironiŷeŷ proŷiznes ŷa, i tak znaŷa otvet.

K liku sviatyŷh pricisliali ne ranyxe cem cerez piaty let posle smerti pretendenta, i ctobyi dostic stoly vyisokovo zvaniŷa — slov o tom, cto govoril s angelom, nedosta-tocno.

— Konecno net. Prosto tak ŷex nazyivaŷet narod.

— Narod... — Ŷa vyixel na uliqu, takuŷu je xumnuŷu, kak i ranyxe. — V takih voprosah vajno to, cto govorit ne narod, a kniazŷa qerkvi.

Tut on konečno je ne sporil. Vidno, kak i ŷa, vspomnil predyiduŷevo kniazia Lezerberga, prosivxevo, ctoby i Riapano priznali ŷevo matuxku sviatoŷ. Takaŷa blaj stoŷila ŷemu poci semysot tysiac dukatov, a razrazivŷiŷsia skandal privel k smerti desiatka podkuplennyh kardinalov, reformaŷiŷi Qerkvi i poŷavleniŷu protestnyh dvijeniŷ v Vitilyska, trebovavxih lixity Riapano privileŷiŷ, a vseh Pap priznaty “ne namestnikami Boga na zemle, a vsevo lix prodajnymi sukinymi synami i posledovateliami dŷavolyskih nauk, a takje jadnymi kolcenogimi jabami”.

S teh por Sviatoŷ grad trijdy dumaŷet, prejde cem kovo-libo pricislity hotia by k blajennym, ne govoria uje o sviatyh. Oni trebuŷut dokazatelystv kak minimum dvuh soverxennyh pri jizni cudes, pravednovo suŷestvovaniŷa i xesti monografiŷ s razmyxleniŷami o religiŷi (ŷesli, konečno, pretendent umel citaty i pisaty).

Kontora “Fabyen Klemen z i synovŷa” raspolagalasy nedaleko ot qerkvi, gde ŷa naxel Kristinu. Malenykiŷ neprimetnyŷ klerk prinial moŷe pisymo, podslepovato ŷuriasy.

— Obycnaŷa otpravka?

— Otsrocennaŷa, — skazal ŷa. — Otolite ŷevo adresatu, ŷesli ŷa ne zaberu poslaniŷe v teceniŷe sleduŷuxih desiaty dneŷ.

— Eto budet cuty doroe. — On sdelal otmetku v tolstoŷ knige. — Cto-nibudy ŷexex?

— Net, blagodariu.

Na uliqe menia jdal Valyter.

— Dvadqaty piaty klinkov strajeŷ trebuŷetsa dlja odnovo temnovo kinjala. — On skazal eto byistro, prejde cem ŷa rexil, cto s nim sdelaty. — Dlja desiaty trebuŷetsa dvesti piatydesiat.

— ŷa umeŷu scitaty. ŷemu ne hvatit i vseŷ jizni, ctoby sobraty ih.

Koldun, točno ptiqa, sklonil golovu:

— Jizny — veŷx otnositelnaŷa, Ljudvig. K primeru, ŷesty te, kto jivet sebe posle smerti i v us ne duŷet. A ŷesty takiŷe, kak ty. Kto mojet uvelicivaty svoŷu jizny hoty do beskonečnosti. Ponimaŷex, na cto ŷa namekaŷu?

— Cto temnyŷ kuzneq — straj.

— ŷesty u menia takaŷa teoriŷa.

— No nikakih dokazatelystv.

— Nikakih, — priznal on. — Tot, kto sozdaŷet temnoŷe oruŷiŷe, obladaŷet ogromnym terpeniŷem i beskonečnym vremenem.

— Skaji mne, koldun. Skolyko kinjalov u nevo seŷcas?

— Sprosi cto polegce. Semy. Byty mojet, vosemy. I ŷexex odin delaŷetsa. A znacit, vremeni u nas ne tak uj mnogo.

— A otkuda tebe izvestno ob etom?

— ŷa umeŷu sluxaty. ŷa znaŷu ludeŷ. I neludeŷ. ŷa ponimaŷu ŷevo lucxe, cem qerkovniki, no, k sojaleniŷu, nedostatocno, ctoby skazaty, kto on takoŷ. Eto celovek rabotaŷet uje davno, iz pokoleniŷa v pokoleniŷe sobiraŷa klinki strajeŷ i ostavaŷasy nezametnym v naxem mire.

— On mojet byty i ne odin. Naprimer, qelyiŷ klan. Togda ne stoŷit obraŷaty vnimaniŷa na skazku o bessmertii.

— Da nevajno, skolyko ih — odin, dvoje ili sotnia. Kogda ževo delo budet zakon-ceno, stanet slixkom pozdno. Byity mojet, tyi prožavix blagorazumiye i myi pogov-orim? Priamo sečas?

— Govori, — skazal ya, prislonivxisy k stene doma.

— Horoxo, — legko soglasilsa on, byistro ogliadevxisy i udostoverivxisy, cto nikto ne obražayet na nas vnimaniya. — Ya uznal obo vsem etom davno, kogda žeže byl molodym. Malenykiy sluh, broxenna ya fraza na odnom iz balov vedym. Ya za-žinteresovalsja, stal raskrucivaty nitocku. Nabludal, rasspraxival. Daje v mojem soobščestve informacijy bylo malo, ya dovolystvovalsja lix sluhami i mifami, bolyx-instvo iz kotoryh okazalisj vyidumkoj. No ya ne sdavalsja, nahodil kollekcionerov staryh knig, posežal castnyje biblioteki i daje žezdil v Temnolesye.

— Ne lež vodu, koldun. Cuty bolyxe konkretiki.

— Nakonec ya uznal, cto žemu trebuysja kinjaljy strajej. Ne žunqov, a teh, kto uje ne pervyj god sobiraet duxi. I stal nabludaty za vami. Pjaty let mne potreboval-osy, ctobyi ponjaty — vaxi umiraet regularno, no v osnovnom molodnjak. Te, kto stanovjatsja masterami, pogibaet dovoljno redko, a bessledno iscezaet žeže reje. I pocti vse ih kinjaljy popadaet v Orden i unictojajutsja.

— Poka ya ne uznal nicevo novovo.

On hotel otvetity, no uvidel mahara, nesuxevo vedro kraski, i ne otkryval rta, poka celovek ne skrylsja za povorotom.

— Napriagi mozg, straj. Ya govorju o tom, cto žedinstvennyj sposob sobraty kin-jaljy, ne vyreza ja vaxu bratiyu napravo i nalevo, eto zabiraty te klinki, cto Bratstvo otdaet zakonnikam na unictojeniye.

— Nevozmojno, — vozrazil ya. — Naxe orujiye unictojajetsja pri svideteljah.

On rassmejalsja, zapanibratski hlopnuv menja po plecu:

— Let semj nazad ja byl takim je naživnym, kak tyi, van Normažen. No zatem nacal dumaty. Kto vse eti svideteli? Straji na unictojeniji byvaet krajne redko — vas malo i del polno. Orden lomaet kinjal, kogda riadom predstaviteli vlasti. A tepery poduma, mnogo li tolstyj burgomistr, zanoscivyj graf ili že dva umežuxij citaty prihodskoj svjaženik ponimaet v kinjalah strajej?

S etimi slovami on dostal iz sumki klinok s sapfirom na rukožati i protjanul mne.

— Kopi ja, — posle beglovo osmotra skazal ya.

— Verno. No eto opredelit lix opytnyj glaz. Vseh ostalynyh smutit zvezdcatyj sapfir, kotoryj, priznaemsja cestno, ne taka ja uj i redkostj.

Ya poter žetiniistyj podborodok:

— Tyi hocex ubedit menja, cto Orden pomagaet temnomu koldunu?

— Orden ili kto-to iz sostojaxih v nem. Naprimer, lucij drug markgrafa Valentina gospodin Aleksandr, horoxo tebe znakomyj po sobytijam v Vione. Žesli zakonniki ne mogut vospolyzovatsja vaximi kinjalami sami, eto ne oznacaet, cto oni ne naždut kuda ih pristrojity.

— I myi vnovy utykaemsja v stenu, koldun. Mož vopros: “Kaka ja v etom vyi-goda?” — nikuda ne delsa. Ya ne jalužu zakonnikov, no vse je ne poverju v ih jelaniye raspahnuty vrata ada i ustrojity konec dlja vsevo sveta. S kakož stati vyirvaxiesja iz pekla certi ne nacnut im vreditj?

Valyter po-prižatelski pozdorovalsja s dvumja prohodivximi mimo nas strajnikami i lix posle otvetil:

— Glaju, ty1 uje verix, cto vrata, kotory1ye mogut otkryty kinjaly1, ne prosto glupa1a skazka.

— Ne veriu, — otrezal 1a. — No eto vesomy11 kontrargument v tvo1e1 nelepoy istorii.

On ulybnulsa, no glaza 1evo stali zlyimi i razdrajennymi:

— Sporiu na dukat, cto zakonniki ne zna1ut o tom, cto klinki mogut otkryty vrata. Tot, kto splavlja1et kinjaly1 kuznequ, dela1et maly1e pakosti, daje ne podozreva1a o bolyxo1. K primeru, on ne protiv, ctoby1 u Bratstva bylo mnogo raboty1. Kak togda, v Xossi1i. I nade1etsa, cto neskolyko temnyh kinjalov diskreditiru1ut straje1, kotory1e prosto ne spraviatsa s valom temnyh dux. Razve eto ne vy1godno Ordenu? Paniku1u1e1e naseleni1e, nedovolyni1e kniaz1a, novyi1e volynosti, usileni1e, vlasty? Eto odna iz versi1. Druga1a — on banalyno zarabatyiva1et na etom. Liudiam, zna1ex li, nujno zoloto. A nekotorym liudiam 1evo trebu1etsa kak mojno bolyxe. I nakonec, tret1a — Kristina scita1et, cto kuzneq otdal kinjal, ctoby1 proverity 1evo rabotu. 1a ne soglasen s etim. Tot, kto sozda1et tako1e, zna1et, cto vyihodit iz-pod 1evo molota. Po mne, eto byla plata za klinki straje1, kotory1e 1emu nujny1.

— 1a zna1u o dvuh temnyh kinjalah. Odin zabrala u zakonnikov Kristina, drugoy — qerkovy u kuryera, napravlivxegosia v Latku.

On vy1gladel udivlennym:

— Seryezno? V pervyi1 raz sly1xu. U tebia tochni1e svedeni1a?

— Da.

— Kogda eto slucilosy?

— Ne mogu skazaty.

— Vozmojno, 1e1e pri jizni gospodina Aleksandra, ljubiv1evo gostity u markgrafa, — probormotal tot. — Gde kinjal tepery?

— Unicto1en klirikami.

— Tepery mne poniatno, kak oni vyixli na kuzneqa. — On otvernulsa, sobira1asy uhodity. I brosil cerez pleco: — Kristina prosila peredaty, ctoby1 ty1 prixel cerez paru casov v apteku.

— E1, koldun, — ustanovil 1a 1evo. — Ni odin celovek ne menia1etsa nastolyko byistro. S cevo eto ty1 stal takim lubeznym?

— Lubeznym? — On skrivil u1ol rta. — Ty1 menia s kem-to sputal, straj. 1a govoriu s tobo1 lix potomu, cto mne mo1et ponadobitsa tvo1a pomo1. Inace nikakih razgovorov by1 ne polucilosy.

— Otvety mne vsevo lix na dva voprosa, a zatem mojex katitsa k certu.

— Vecerom.

— Net. Se1cas.

V 1evo glazah bylo qelo1e more gneva, 1a videl, kak on sjal kulaki, no tut je rasslabilsa i ne1iskrenne ulybnulsa:

— Ladno. Pro1e vse zakoncity se1cas. Valia1.

— Markgraf Valentin sobiral kinjaly1. Dlia kovo?

— Aleksandr i 1evo ne1izvestny1e mne druž1a vnuxili markgrafu, cto tot obretet bessmertiy1e. Na samom dele zakonniki prosto ispolzovali 1evo vozmojnosti dlia sbora oru1i1a Bratstva. Vtoroy vopros?

— Kinjal, kotory1 ty1 1edva ne ukral v Livette. Dlia cevo nujen on?

— A... — protianul koldun, i bylo vidno, cto žemu nepriřatno vspominaty o toř neudace. — Dlia obmena. Odin kollekqioner jelal sebe takuřu igruxku v obmen na bezdeluxku.

— Kakuřu bezdeluxku?

Kak nazlo, navstrecu xel řexu odin patruľy straji, i Valyter vospolyzovala etim, otodvinuv menia plecom:

— Prihodi k Kristine. Uznařex.

— To řesty ty polucil řeře? Naxel drugoř klinok?

— Mne pora, van Normařenn.

Řa dal řemu prořti, potomu cto i tak uje znal, ceř kinjal on ispolyzoval i na cto řevo hotel pomeniaty.

— Porajařusy tvořemu terpeniřu. Drugoř, ne znařa tebia, nazval byi eto slabo-harakternostřu. Nu posle tovo, cto sdelaľ etot hmyry. — Propovednik posmotrel na menia po-starikovski hitro.

— No tyi menia znařex i... — Řa predostavil řemu zakoncity frazu.

— Tyi obuzdal emoqiři i rexil ne pugaty kryisu, poka ona ne privedet tebia k zernohraniliřu.

— Skoreře uj zmeřu, poka ta ne pokajet, gde řeře kladka.

Propovednik pogrozil mne palyqem:

— Zmeřa mojet i ukusity. A řeře řad opasen. Pomniu, v mořeř derevne odin pastuh...

— Menia bolyxe interesuřet ta vajnařa novosty, kotorařa vsevo minutu nazad zanimala vse tvoře voobrajeniře.

— Tebia ona udivit. Znařex, kak zovut kardinala, kotoryř pribyivařet v Kruso, ctobyi provesti torjestvennoře bogoslujeniře? Tvoř staryř drug Urban.

Řa daje ostanovilsa:

— Nepriřatnoře izvestiře, řesli cestno. Kardinal Urban v gorode, a riadom Valyter. Kak byi ne slucilosy vtorovo Viona.

— Tot celovek iz Ordena, Aleksandr, mertv.

— I vse ravno mne eto ne nraivitsa.

Řa vyixel na bolyxuřu krugluřu plořady, na kotoroř letom vo vremia prazdnestva ustrařivali znamenityře piatiminutnyře skacki. Seřcas zdesy goreli kostryi i byli razbityi palatki. Palomniki, te scastlivciki, kovo pustili v gorod, jili priamo na uliqe, ojidařa svořeř oceredi prikosnutsa gubami k sviatomu sledu.

Vozle odnoř iz viazanok hvorosta, vyitianuv nogi, sidelo Pugalo.

— Vot eto vstreca, — probubnil Propovednik. — Ne hocex procitaty řemu notaqiřu za to, cto ono razodrало dnevnik burgomistra? Inace v sleduřuxiř raz ono ukradet u tebia ispodneře. I spalit na ogne.

— A řesli ne procitaty řemu notaqiřu, řa sekonomliu qeluřu minutu vremeni. Potomu cto itogovyř rezulytat budet odin i tot je — ono vse ravno propustit moři slova mimo uxeř. K tomu je mne sleduřet zagľanuty v apteku.

— Tyi vse ravno nicevo ot nih ne dobyexysa.

— No hotia byi uznařu, kakim obrazom oni hotiat pořmaty kuzneqa.

— Takařa je bespoleznařa trata vremeni, kak ubejdaty Pugalo ostavatsa pařinykoř.

Ni tot, ni drugoř ne zahoteli byity mořimi soprovojdauřimi, tak cto řa ostavil ih na plořadi sluxaty ludskuřu boltovniu.

Apteka okazalasy zakryta, stavni opuženyi, no v okne vtorovo etaja gorel svet. Źa postucal, i mne otkryl sedoborodyi aptekary.

— A, gospodin straj. Myi uje dumali, vyi ne pridete. — On blagosklonno kivnul, vpuskaŹa menia.

Starik vyigladel nervnym i napriajennyim. Za vseŹ etoŹ lubeznostŹu skryivalsa kakoŹ-to suŹetlivyi strah. Eto nicuty ne vnuxilo mne doveriŹa.

— Liudvig! Horoxo, cto tyi vernulsa! — Kristina stoŹala na lestnike i ulyibalasy, ne skryivaŹa, cto rada menia videty. — Idem, Źa tebia poznamkomi s ostalynymi.

V komnatah, kotoryiŹe ona snimala, goreli sveci. Dva stola okazalisy sdvinutyi, i za nimi razmestilisy liudi. Kogda Źa voxel, na mne sosredotocilosy vnimaniŹe vseh prisutstvuŹuxih.

— Pozvolte poznamkomy vas s gospodinom van NormaŹennom, družŹa, — obratilasŹ Kristina k cetveryim neznakomqam. — On — straj, kak i Źa. Odin iz lucxih v moŹem pokolenii. A eto liudi, kotoryiŹe, kak i myi s Valyterom, jelaŹut raz i navsegda pokoncicy s temnym kuzneqom.

QelaŹa kompaniŹa sumasxedxih mectateleŹ, jelaŹuxih spasti mir.

— Metr Filipp, — predstavila ona aptekaria. — On zanimaiŹetsa alhimiŹeŹ i byl nastolyko lubezen, cto okazal nam gostepriimstvo.

Starik suŹetlivo poklonilsa i, pluhnuvxisy na stul, stal pomexivaty lojeckoŹ v stakane s kakim-to varevom, to i delo gromko zviakaŹa o tonkuŹu stekliannuŹu stenku.

— Adily aly Djuma — predstavately Lavenduzzskovo soŹuza v svoiŹh zemliah.

Tiurban na britoiŹ golove delal toŹevo hagjita pohojim na strannyiŹ lesnoiŹ grib. Glaza byli podvedenyi surymoiŹ.

— On okazal nam neoqenimuŹu uslugu.

— Vyi priukraxivaŹete moi dostijeniŹa, baŹan[40] Kristina. — On ulyibnuls, i Źa uvidel, cto dvuh qentralnyih verhnih zubov u nevo net. — Źa vsevo lix skromnyiŹ sluga pustynnyih mudreqov, i ih prikazyi priveli menia siuda.

— Cezare Motto. Kondotyer.

VysokiŹ i plecistyŹ celovek s Źetiniстым podborodkom i gustymi, cuty ryjevatymi broviami neohotno pripodniat dva palyqa v privetstvennom jeste naiŹemnikov Kavarzere. Źa ne znal, cto on zdesy delaŹet, no soldat udaci kazals, kak cert, zaglianuvxiŹ na voskresnuŹu messu.

— I oteq Gotthod, kanonik sobora SviatoiŹ MariŹi v Braselovette.

BorodatyŹ tolstiak v cernoŹ riase, krugloliqiŹ, s ospinami na Źekah i lbu, pripodnials nad stulom:

— Master.

— S cevo mne nacaty rasskaz, Liudvig? — Valyter sidel na podokonnike, na rukah u nevo dremala toŹaŹa piatnistaŹa koxka. Liko kolduna uje zajilo, slovno Źa i ne kasals Źevo svoŹimi kulakami.

— Nacni s tovo, zacem Źa zdesy. — Źa proŹignoriroval stul, vstav tak, ctobyi videty ih vseh. RazumeŹetsa, eto ne ostalosy nezamecennyim, no nikto, krome usmehnuvxegosia kondotyera, ne podal vida.

— Delo ne v tom, cto tyi straj... — Koldun ne otryival vzghada ot koxki.

— Sam Gospody posylaŹet vas nam, — vajno kivnul oteq Gotthod. — Ne inace eto Źevo jelaniŹe.

— Nam deŷtvitel'no nujna tvoŷa pomoŷ, Liudvig, — podhvatila Kristina. — My s Valyterom segodnja pogovorili i poniali, cto, ŷesli ty budex s nami, vse proŷdet legko i ne budet nikakoŷ krovi.

— ŷa, pojaluŷ, nacnu s samovo nacala. — Koldun posmotrel na Kristinu, i ta obodriaŷuŷe kivnula. — Dnem ty zadaval vopros, zacem mne byl nujen kinjal tvoŷevo druga...

— Natana, — podskazala straj.

— Tvoŷevo druga Natana. Predyistoriŷa takova. Dostopoctimyŷ Adily aly Djuma, blagodaria svoŷim sviaziam v trgovle, mnogoŷe slyixit. Daje to, cto pytaŷutsa skryity ot ŷevo uŷeŷ. Do nevo doxel sluh o tom, cto v Velikoŷ pustyne lovkiŷe ludi otyiskali dva cernyh kamnia i privezli na nax kontinent.

— Rec o glazah serafima?

— Verno, van Normaŷenn. Ih dostavili po osobomu zakazu. Etot kameny oceny redok i ŷavliaŷetsa obiazatelynym materialom dlia izgotovleniŷa temnovu klinka. I trebuŷetsa kuznequ.

On sdelal znacitel'nyu pauzu, no, ne dojdavxisy nikakih kommentariŷev ot menia, prodoljil:

— Nam prixlosy pobyvaty v xestnadqati portah, prejde cem udalosy napasty na sled prodavqa. I ŷeŷe neskolyko mesiaŷev, ctoby uznaty o pokupatele. On priobrel oba glaza serafima, tak kak sobiraŷet mineraly — u nevo dovol'no obxirnaŷa kollekciŷa, kak ŷa slyixal. My popytalisy vykupity hotia by odin kameny, no bogacu ne nujny denygi.

— Popytalisy ukrasty, — prodoljila Kristina. — No eto okazalosy ne tak-to prosto. My daje ne smogli uznaty, gde on ih hranit.

— Tvoŷa reputaciŷa pod ugrozoŷ, koldun, — s usmexkoŷ skazal ŷa Valyteru. — Neujeli ty ne isproboval samyŷ vernyŷ sposob merzavqev — nasiliŷe?

— Povery, mne oceny hotelosy. — On vernul usmexku. — No u nevo mnogo druŷeŷ. I eto izvestnyŷ celovek. ŷego isceznoveniŷe, ne govoria uje o smerti, vzbudorajilo by vlasti. A ŷa v posledneŷe vremia i tak privlek slixkom mnogo nezdorovovo vnimaniŷa k poŷiskam temnovu kuzneqa.

— Na samom dele eto ŷa otgovoril ŷevo ot pospexnyh deŷtviŷ. — Aptekary nervno sqepil palyqi. — Nasiliŷe — ne vyihod. Osobenno ŷesli ono mojet priversti k ŷeŷe bolyxomu nasiliŷu i provalu vajnoŷ missiŷi. Da i so smertŷu kollekcionera my by ne naxli taŷnik. Poetomu rexili deŷstvovaty inace. Adily vystupil kak predstavately drugovo ljubitelja mineralov, predlojil, razumeŷetsa, denygi. Zatem obmen. Uzna, cevo hocet bur... tot celovek.

— I cto ŷemu nujno? — sprosil ŷa, hotia zna otvet.

— Kinjal straja. ŷego interesoval zvezdcatyŷ sapfir v neobyicnom ispolneniŷi. Za takuŷu relikviŷu on gotov byl ustupity odin iz dvuh svoŷih kamneŷ.

— Ty v kurse slucivxegosia? — poŷinteresovals ŷa u Kristiny.

— Net. V Livette menia ne bylo. ŷa by ne dala ŷemu vziaty kinjal Natana, ty je znaŷex.

ŷesli cestno, ŷa uje ne zna, kto ona i na cto sposobna radi tovo, ctoby poŷmaty temnovu mastera.

— I kak je vy postupili, kogda u tvoŷevo druga nicevo ne polucilosy i klinok vernulsa k zakonnomu vladelyqu?

— Ÿa izgotovil poddelku, — oživilsa Filipp. — OtmennaŸa veŸ, nastoŸaŸiŸ zvezdcatyŸ sapfir, i staly podhodiaŸaŸa. Mojno obmanuty pocti vseh, no ne nastoŸaŸevo znatoka.

— On provozilsa do dekabria, myi poteriali pocti xesty mesiaŸev. — Cezare prenebrejitel'nyim Ÿelckom otpravil cerez stol nevidimuŸu sorinku. — A v itoge kollekcioner podnial nas na smeh. Obmanuty Ÿevo ne udalosy.

— I?.. — podstegnul Ÿa ih.

GlubokaŸa tixina razlilasy po pomeŸeniŸu, vse tepery smotreli na Kristinu, kak byi odstraniaŸasy ot tovo, cto slucilosy dalyxe.

— Ÿa oddala Ÿemu svoŸ kinjal! — nabrav vozduha v grudy, vyipalila ona.

Mne prihodilosy igraty, i Ÿa ne byl uveren, cto akter iz menia horoxiŸ.

— Cto?!

— Mne prixlosy, Ludvig.

Ÿa s kamennym liqom pomolcal, vidia, cto ona to krasneŸet, to bledneŸet, i spokoŸno proŸiznes:

— Ÿa hocu Ÿevo uvidety.

Liqa u Kristiny stalo rasteriannyim:

— Tyi o kinjale? Ÿa je govoriu...

— K certu tvoŸ kinjal, Kristina. Raz on tebe ne nujen i tyi rasstalasy s nim dobrovol'no, Ÿa ne tot celovek, kotoryiŸ budet ubejdaty tebia v tvoŸeŸ gluposti! — rezko otvetil Ÿa, i moŸi slova byli dlia neŸe kak poŸecina. — Pokajite mne kameny, radi kotorovo vyi ustroŸili vse eto.

— Em... — Filipp poter perenosiqu. — PonimaŸete, u nas Ÿevo net. I kak byi... Ÿa polagaŸu, cto uje i ne budet. Gospodin Cezare nedelu nazad vernulsa s plohimy novostiami. Kollekcijoner mertv, kamni tak i ne naŸdenyi. V delo vmexalasy inkviziciŸa, i myi ne mojem seŸcas vernuty daje oruŸiŸe Kristiny. Ne znaŸem, gde ono.

— A Ÿa govoril, cto klinok nado meniaty na kameny srazu. — Kondotyer qedil slova zlo. — Vyi je poxli na povodu u etoŸ svoloci. MirolubiŸe, ne nado nasiliŸa, ne stoŸit privlekaty k sebe dopolnitel'noŸe vnimaniŸe...

— Posle tovo kak myi pyitalisy podsunuty Ÿemu poddelku, on perestal nam doveriaty, — vinovato razvel rukami aptekary. — On potreboval pereslaty Ÿemu kinjal cerez "Fabyen Klemenz i synovŸa".

— No obmanul vas i ne peredal glaz serafima?

— Net, — gluho otvetila Kristina. — Valyter ne hotel polyzovatsa posrednikami. Myi rexili zabraty kameny licno, no ne uspeli.

— V itoge u vas net ni kur, ni lisyi, — otvetil Ÿa staroŸ pogovorkoŸ.

Na Kristinu bylo jalko smotrety, tepery ona vyigladela nastolyko podavlennoŸ, cto Ÿa s trudom poborol v sebe jelaniŸe otkryty visevŸu cerez pleco sumku i vernuty ŸeŸe oruŸiŸe. No Ÿa sderjalsa. Ne seŸcas. I ne pri etih ludiakh.

— Obrazno govorja, vyi soverxenno pravyi, — podtverdil Filipp.

— Ÿesli vyi nadeŸetesy, cto tepery Ÿa dam vam svoŸ kinjal, ctobyi vyi Ÿevo poteriali tak je bezdarno, kak i ŸeŸe klinok, to obraŸaŸetesy ne po adresu.

— Gospody s vami! — vsplesnul rukami oteq Gotthod. — Nicevo podobno! Vam ne nado budet s nim rasstavatsa. Ÿesli cestno, to on nam sovsem ne nujen. Ne hotite vse je prisesty?

— Net. Tak cto je vam nujno?

— Odna veŕ, kojaŕa prinadlejit tebe. — Koldun ostarojno opustil koxku na podokonnik, podoxel k Kristine, poloŕil ruku ŕeŕ na pleco, i mne ne ponravilsa etot jest — sobstvennika, zaŕavlaŕuŕevo prava na svoŕu veŕ. — Kolyqo, kojaŕe tebe podaril ŕepiskop Urban, posle tovo kak tyŕ spas ŕemu jizny v Vione. Ono ŕeŕe u tebia?

Neojidannyŕ povorot. Priznatsa, ŕa ne byl gotov k takomu voprosu.

— Ne privyik taskaty s soboŕ goru bezdeluxeŕ.

— No tyŕ i ne prodal ŕevo. — Kristina ne spraxivala, utverjdala. — Tyŕ slixkom umen, ctobyŕ razbrasyivatsa podobnymiŕ podarkami i ostavliaty ih v lombarde. Uv-erena, cto kak vseŕda hranix na depozite v “Fabyen Klemenŕ”, ctobyŕ vziaty v luŕboŕ moment.

Ona slixkom horoxo znala moŕi privyicki, i seŕcas menia eto ne radovalo.

— Podrobneŕe, Krista. ŕesli vam nuŕno kolyqo klirika, ŕa hocu znaty dlia cevo. Vax kuzneŕ kluŕet na lubuŕu pobriakuxku?

Valyter pokacal golovoŕ:

— Vse gorazdo slojneŕe i proŕe. Tot slucaŕ v Vione imel nekotoryŕe predposylki. Aleksandr i markgraf Valentin hoteli izbavitsa ot kardinala, točneŕe togda ŕeŕe ŕepiskopa, po neskolylim pricinam. Razumeŕetsa, vse videli lix politiceskiŕe — on mexal razvernutsa Ordenu v knajestve i ne daval jizni markgrafu, oblicaŕa ŕevo prestupleniŕa. No bylo ŕeŕe odno “no”. ŕa o nem uznal pozje, primerno za nedelu do tovo, kak tyŕ prikoncil ŕevo milosty v Latke. On mne sam priznalsa, cto Aleksandr jajdal polucity cernyŕ kameny ŕepiskopa. Mol, tot ŕemu nuŕen ne menyxe, cem kinjalyŕ strajeŕ, i horoxo byŕ etu xtuku privezti v Latku, kak tolyko poŕavitsa takaŕa vozmojnosti.

— Hm... — ŕa gliadel na nevo ispodlobŕa. — U ŕevo vyisokopreosvjaŕenstva imeŕetsa glaz serafima?

— Imenno. ŕa posluxeŕ veter, i tot dones do menia interesnyŕe sluhi. Celady, kak tyŕ znaŕex, redko hranit taŕnyŕ. U kardinala ŕesty mineral, kotoryŕ on nosit na xeŕe, riadom s raspiatiŕem. Kameny plohoŕ i zloŕ. Urban vrode kak dal obet mnogo let nazad, i eto ŕevo krest, kotoryŕ on taŕit vo slavu Gospoda, istiazaŕa svoŕu ploty takim obrazom.

— U glaza serafima ŕesty podobnyŕe svoŕstva?

— Myŕ tolkom ne uverenŕ, — otvetil aptekary. — Traktatyŕ govoriat raznoŕe, v al-himiŕi kameny scitaŕetsa temnym i sposobnym prinosity vred celoveku nestoŕkomu. U hagjitov na seŕ scet voobŕe mnojestvo legend.

— Oni razniatsa, — ulyibnuls britogolovyŕ torgoveŕ. — Pustynnyŕe starqi, da prodliatsa ih goda vecno, nazyivaŕut ŕevo ubiŕqeŕ sveta. I skazok o nem deŕstvite-lyno mnogo. Vse kak odna s plohim konqom. Ne skaju, skolyko v nih pravdyŕ, no moŕ narod staraŕetsa ne derjaty takiŕe veŕi podolgu, osobenno blizko k domu.

— Predpocitaŕet sbagrivaty ih nam za kucu florinov, — poddel ŕevo Cezare, i hagjit ulyibnuls, no, sudia po ŕevo liqu, isklucitelyno iz vejlivosti.

— I raz ne polucilosy s kollekcionerom, vyŕ rexili pozaŕimstvovaty mineral u kardinala. Vmesto tovo ctobyŕ vziaty lopatu i otpravitsa v bezvodnuŕu pustyniu. Po mne — posledniŕ variant byl byŕ gorazdo boleŕe razumen. V plane vyijivaniŕa.

— ŕa ponimaŕu vaxu ironiŕu, gospodin van Normaŕenn. Myŕ priacemsia ot Qerkvi, znaŕem, na cto ona sposobna. A tut sami lezem v volcŕu pasty. No myŕ obiazany. Vo imia luŕdeŕ i vo blago vsevo mira, — pospexno utocnil aptekary.

— Razumejšetsa, — ehom otkliknulsja ŷa. — A kolyqo vam trebujšetsa...
 — Ctobyj podobratsa k Urbanu. Eto propusk, Ljudvig. Prosto otdaŷ nam ŷevo. Tebe nezacem ucastvovaty v ostalynom.

ŷa potianulsja:

— Vyj, lubeznyjŷe gospoda, konecno, bolyxiŷe fantazeryj, no, kak mne kajetsa, ne idiotyj. I ne stanete ubivaty kardinala. Klirikov takovo ranga ubivaŷut lix drugiŷe kliriki, no ne prostyjŷe smertnyjŷe vrobe nas.

— Nikto ne govorit ob ubijŷtve. Daŷ mne vozmoŷnosti podobratsa k nemu, vse ostalynoŷe — delo tehniki. — Valyter nehoroxo ulybnulsja.

ŷa znal, kak nekotoryjŷe koldunyj umeŷut usyiplaty, rasseŷivaty vnimaniŷe ili pritormajivaty vremja. Videl, cto prodelyivaŷet Gertruda.

— Nu tak i sdelaj vse sam, — pojal ŷa plecami. — Dlja etovo ne obiazatelyno kolyqo.

— U kardinala seryeznaŷa ohrana. Qerkovniki s magiŷeŷ. So vsemi ŷa prosto ne spravlyusy. — On legko raspisalsja v svoeŷ bespomoxnosti.

— A kogda u tebia budet pobriakuxka, oni cto? Rastvorjatsja v vozduhe, cto li?

— Qerkovniki budut meneŷe bditelnyj. ŷa smogu podobratsa blizko, ogluxity ih. Bez propuska, izdali, eto nevozmoŷno.

— Kak tyj obŷasnix, otkuda ono u tebia?

— Ne budu obŷasnjaty. Myj planiruyem vse provernuty vo vremja torjestvennovo bogoslujeniŷa. ŷesli i budet proverka, to ne nastolyko seryeznaŷa. A potom, uveren, im stanet ne do nas.

Cezare zarjal, i Filipp, podderjivaŷa naŷemnika, ulybnulsja.

— ŷesty pricina dlja smeŷa? — nahmurilsja ŷa.

— Nebolyxaŷa. — Aptekary ponizil golos. — Myj s Valyterom pridumali i osuŷestvili grandioznuŷu aferu, sociniv, cto angel snizoxel v etot gorod.

— I proxlo, cert menja deri! — hlopnul ladonŷu po stolu kondotyer. — Slucilosy cudo!

— Svjatotatqi, — so smireniŷem pokacal golovoŷ kanonik. — Nadeŷusy, Gospody poŷmet, cto ne radi zla myj eto sdelali, i prostit nas.

— To ŷesty ludi, cto sidjat na uliqah i pytaŷutsja popasty v gorod, proxli sotni lig radi nesuŷestvuŷuŷevo cuda? Da, smexno. Kak vyj eto ustroŷili?

Valyter skromno razvel rukami:

— Nemnovo neŷtralynoŷ magiŷi, kotoruŷu ne srazu opredeljat kliriki, nemnogo alhimiceskih smeseŷ Filippa, odin slepoŷ rebenok i umeniŷe rasprostranjaty sluhi. Vot reŷept bojestvennovo cuda v naxi dni.

— Vyj zateŷali eto, ctobyj vyimanyj Urbana, tak kak Kruso pod ŷevo pokrovitelystvom, i on ne mog proŷignorirovaty takoŷe sobytijŷe i ne priŷehaty siuda.

— Tyj pravilyno ponimaŷex.

Da cto uj tut ponimaty? I idiotu ŷasno.

— Znacit, vyj vse splanirovali davno. ŷexŷe do tovo, kak ponjali, cto s kollekcionera kameny ne polucity.

— Rezervnyjŷ variant. Odno rovnym scetom ne mexalo drugomu, i, kak vidix, ŷa okazalsja prav. ŷesli byj tyj ne poŷavilsja, myj spravilis byj bez tebia. Prosto vse stalo byj gorazdo slojneŷe. Kogda nacnetsja bogoslujeniŷe, lucxiŷe mesta budut

otdanyj pocetnyjmi jiteljam goroda i blagorodnyjmi, ostalynym pridetsa dovolystvo-vatsa liqezrenijem cujih spin — kardinalyskaša ohrana ne imejjet privyicki puskaty kovo ni popadia. Persteny — moj propusk na samyj verh. Celoveku s koldovskim darom tiajelo prohodity cerez stroj klirikov, v otliciye ot obyčnoj straji. A tvoje kolyqo mne v etom pomojet. I kogda ja zaberu kameny, to razveju volxebstvo — sled angela v kamne isceznet, i sviatoxam, pravo, jeje dolgo budet cem zaniatsa. Poka oni hvatiatsa propaji, my budem uje daleko.

S tolku on menia ne sbil. Ja videl, on nedogovarivaJET, i znal, cto imenno. Propaja “cuda”, byty mojet, na kakoje-to vremja otodvinet obnarujeniye vnezapnovo isceznoveniJa kamnia kardinala, no i tolyko. Vse ravno nacnut iskaty i rytity. Ibo sviaženniki ne nastolyko kretiny, ctoby ne pocuvstvovaty ostatki cujoj magiji. A znacit, imejetsa lix odin sposob zamesti sledy — ubity vseh pricastnyh.

Teh, kto propustit jevo k kardinalu. Teh, kto uvidit jevo. Nu i menia zaodno.

Ja znal, cto Valyter opasen, no ne dumal, cto nastolyko. Jego hladnokroviye, besstydstvo i umeniye manipulirovaty ljudymi byli potriasajuximi. Imenno sečas ja okoncateljno utverdila v mysli, cto kolduna sledujet ubity srazu, kak tolyko predstavitsa takaJa vozmojnosty, nevajno, kakiye qeli on presledujet. Etot celovek projdet po golovam i unictojit vseh.

On vedet svoju igru, no vmexivaJET v neje Bratstvo. Jesli ja pomogu jemu, jesli u nevo vse polucitsa, kliriki budut zlyi. Da net. Cto tam! Oni budut v jarosti. I pojdet po lojnomu sledu, kotoryj privedet ih v Ardenau.

No skazal ja sovsem inoje:

— Ja pomogu vam.

Ja uvidel, kak oni ojivilisy. Vse, krome Kristiny, v glazah kotoj citalosy somneniye.

— Na neskolykih usloviJah.

— Nazovi ih, — predlojila moja byvxaJa naparniqa.

— Jesli on hocet polucity kolyqo, to pusty vernet to, cto snial s mojevo palyqa v Latke.

Valyter pokacal golovoJ:

— Izvini, van Normažen, no eto nevozmojno. Ja srazu je jevo unictojil — rabota vedymy, i ono moglo navesti jeje na nas. Viju, cto sečas u tebia takoje je. Byty mojet, ja kak-to mogu kompensirovaty tvoju poteri.

Da. Raspahnuty okno i siganuty golovoJ vniz.

— Zabudem. — Skrepia serdce ja otkazalsja ot svojej meoty. — Daleje. Ja idu s toboj.

— Zacem tebe riskovaty?

Ctoby ty ne ubil menia srazu posle tovo, kak vozmyx jelaJemoje.

— Potomu cto, jesli kto-to iz vas predstavitsa mnoj, ja ne sobiraJusy potom rashlebyvaty jevo oxibki.

— Cto-nibudy jeje?

— NikakoJ krovi.

— Nu, razumejetsa. — On skazal eto tak cestno, cto daje ja by poveril jemu, jesli by ne znal kolduna slixkom horoxo i ne pobyvial v zastenkah zamka Latka.

— Togda net problem. Cas pozdnij, gospoda. S vaxevo pozvoleniJa, ja otpravlusy domoj.

— Ty ľ legko soglasilsa, van Normaŷenn. ŷa dumaľ, pridetsa ubejdaty tebia do utra. ŷa zametil legkuŷu usmexku kondotyera. Interesno, kak oni planirovali menia ubejdaty?

— Ty ľ mne vse ŷeŷe ne nraŷyksa, koldun. Kak i vse, cto proŷishodit. No ŷa eto delaŷu toľyko radi neŷe. Zapomni eto.

— Vesomyiŷ argument, — kivnul on. — I ŷa v nevo veriu. Uvidimsia zavtra, van Normaŷenn.

— ŷa provoju, — vyizvalasy Kristina.

My ľ vmeste spustilisy na pervyiŷ etaj i, ne sgovarivaŷasy, vyixli na uliqu.

— ŷeŷe ne pozdno uŷehaty. Priamo seŷcas, — vnovy predlojil ŷa.

Ona izbegala smotrety na menia i otriqatelyno pokacala golovoŷ:

— ŷa poterjala svoŷ kinjal. I cto samoŷe ujasnoŷe — nicuty ne jaleŷu. ŷa bolyxe ne straj, Ludvig. Mne nekuda vozvraŷatsa.

— Propaja oruŷiŷa ne lixaŷet tebia dara. Daje bez nevo ty ľ — straj.

Ona neojidanno prislonilasy lbom k moŷeŷ grudi:

— ŷa ustala, Sineglazyiŷ. Ustala byty strajem, ustala opravdyivaty ojidaniŷa Miriam, ustala spasaty Bratstvo, otcityivatsa pered magistrami, vrajdovaty s zakonnikami i vyicyŷaty vse te gory deryma, cto ostavliaŷut ľudi posle svoŷeŷ smerti, ne jelaŷa otpravliatsa v cistilixe. Vse moŷe suŷestvovaniŷe, skolyko ŷa sebia pomniu, posviaŷeno imenno etomu. Znaŷex, cevo ŷa hocu? Pokoŷa. Sbejaty daleko-daleko, tuda, gde net temnyh dux i ľudeŷ s proklatiŷem dara, magiŷi, i ostavity vse za spinoŷ, jity svoŷeŷ malenkyoŷ jiznŷu, pisaty muzyku i rastity deteŷ. No samoŷe straxnoŷe v etom to, cto moŷi jelaniŷa nicevo ne znacat. V menia vbili to je samoŷe, cto i v tebia, — spasaty ľudeŷ i zaŷixaty Bratstvo. Temnyiŷ kuzneq — samoŷe opasnoŷe, s cem my ľ stalkivalisy. ŷa obiazana razobratsa s nim.

Byľo obidno, cto my ľ ponimaŷem zaŷitu Bratstva soverxenno po-raznomu. Ona namerena postavity ŷevo, ctoby ľ potom pyitatsa spasti to, cto uje budet unictojeno. ŷa gotov predaty ŷeŷe nadejdy ľ, ctoby ľ xkola v Ardenau suŷestvovala i dalyxe.

— Cto je. Eto tvoŷ vyibor, — s sojaleniŷem skazal ŷa ŷeŷ.

— Postoŷ! — Ona shvatila menia za ruku. — Tebe ne obiazatelyno ucastvovaty. Pravda. Prosto daŷ nam kolyqo i uhodi. My ľ cto-nibudy pridumaŷem.

— ŷa doljen cto-to ŷeŷe znaty?

Ona sdelala xag nazad:

— Mogu govority toľyko za sebia. Ne ponimaŷu, kak pri ogromnom steceniŷi naroda i klirikah moľno ukrasty veŷ u kardinala... I boŷusy za tvoŷu jizny. Vozmoľno, ŷa oxibaŷusy, no skazaty ob etom — pravilyno, i ty ľ doljen byty v kurse moŷih razmyxleniŷ.

— Do zavtra, Krista. Budy ostorojna s nimi.

Ona ulyibnulasy:

— Eto im sleduŷet byty ostorojnymi.

I vernulasy obratno v apteku.

Vstrecaty kardinala Urbana ŷa planiroval ne vyibiraŷasy iz doma. Okna moŷih komnat vyihodili na qentralynuŷu gorodskuŷu uliqu, po kotorym doljna proŷehaty torjestvennaŷa proqessiŷa, tak cto ŷa byl obespecen neplohim zritelyskim mestom.

Pugalu toje bylo interesno pogľadety. Ono torcalo zdesy s samovo utra, vprocem, ne bez dela. Vcera vecerom oduxeŷlennyiŷ sper v kakoŷ-to ľavke derevian-

nužu marionetku, za čto žemu prixlosy vyisluxaty notaqižu ot Propovednika, tak kak “kakož-to rebenok tepery lixilsa radosti”. Po mne, kakož-to rebenok izbejal nocnyh koxmarov, kukla vyigladela cudovižno — grotesknaža kopiža celoveka s cuty vyitjanutož golovož, xirocennymi rukami i bockoobraznož grudžu. Raskraxena ona okazalasy nicuty ne meneže bezdarno, cem vyirezana: glaza raznož velicity, gubki bantikom, soloma vmesto volos.

Pugalo prožavilo tvorceskužu jilku, cuty podpraviv vse, čto nujno, serpom. V itoge igruxka obrela harakternužu i znakomužu zlovežužu uhmyločku.

— Prelestno, — oqenil Propovednik. — Tepery mojex priviazaty k než verevocki i korcicy kuklovoda iz Litaviži.

Pugalo dežstviteljno priviazalo verevocku, no lix odnu, i za xžu. Zatem izvleklo iz karmana mundira klocok atlasnož tkani, igolki, nitki i za polcasa svarganilo odejonku. Ono razve čto ne nasvistivalo ot udovolystviža, naslajdažasy rukodeližem. Kogda vse bylo gotovo i kukla povisla pod potolkom, Propovednik ostorojno izrek:

— Sviatož Vitt i vse ževo plaski! Mne odnomu kajetsa, čto eta xtuka pohoja na kardinala? Ono tepery vyisunet žeže v okno i budet mahaty pri vsež cestnož kompaniži?

Na stoly slojnyž vopros u menia otveta ne naxlosy. I Propovednik vnes ocerednože predloženije:

— K cemu vsia eta sužeta, Liudvig? V tvožež sumke qelyh dva proklatyih kamnia. Na kož cert nagrevaty kardinala na žeže odin?

— Nu, “nagrety” ževo vyisokopreosvjaženstvo žeže nado sumety. Vprocem, ža ne nedooqenivažu sily Valytera. On mojet provernuty necto podobnože.

Propovednik skorcil minu, stav pohojim na zamorskužu obežanku:

— Ty sam sebe protivorecix, Liudvig. To “ne sumežet”, to “mojet”. Pocemu byi tebe vse-taki ne otdaty im to, čto u tebia žesty, i ne vputyivatsa v seryeznyže neprižatnosti? V Riapano jivut opasnyže ludi. Stožit li perebegaty im dorogu?

— A tyi zadumyivalsa, čto slucitsa, kogda zagovoržiki polucat kamni?

On razvel rukami:

— Ža ne znažu.

— V tom-to i beda. Byity mojet, oni uberut menia kak lixnevo svidetelia, byity mojet, Kristinu. Ža horoxo uspel uznaty kolduna. Otdavaty v ževo ruki to, čto on hocet, — opasno. Potianu vremia.

Saryž pelikan rassežanno vyter krovy so xeki, otcevo ta ne stala boleže cistož:

— Eto neskolyko ne po zakonam Bojyim, i tebe, navernože, stranno slyxaty podobnože ot menia, no, žesli on tak opasen, pocemu byi prosto vse ne zaverxity? Vzjaty pistolet i raznesti žemu golovu? Hotia byi za to, čto iz-za nevo tyi provel v podzemnož kamere paru mesiaqev i žedva ne otdal Bogu duxu.

— Voobže-to otdal, i, žesli byi ne Sofiža, ža byi s tobož sežcas ne razgovarival, — napomnil ža žemu. — Ža dumal nad etim, no menia ostanavlivažet to, čto u nevo žesty qennože znaniže o temnom kuzneqe. Stoly vajnyže svedeniža mogut byity polezny dlia Bratstva, a pulia, drug Propovednik, raz i navsegda postavit tocku. Ot trupa oceny tjaželo čto-nibudy uznaty.

— Da jivyim-to on toje tebe mnogo ne rasskajet.

— Posmotrim. Ža dumažu o tom, čto byi slucilosy, žesli byi Valyter polucil glaz serafima? Otdal mineral kuznequ? Vyimanil ževo i ubil, kak on govorit? Ili je poz-

nakomilsa i popyitalsa ispolyzovaty mastera v svoýih qeliah? No samyý glavnyý vo-
pros, kotoryý ne daýet mne pokoýa, Propovednik, kak on sviajetsa s etim neulovimym
neýizvestnym celovekom?

Tot aj podskocil:

— Ty1 namekaýex, cto on znaýet, kuda sleduyet otravity vestocku, ctoby1 kuzneg
naznacic vstrecu!

— Imenno.

— I hocex vyisledity ýevo sviazново.

— “Sviazново”? Propovednik, gde ty1 uslyxal eto slovo?

— V bordeliah, — nebrejno mahnul on. — Tam xpionov ne menyxe, cem xluh.
Vo vsiakom slucaýe, v nekotoryh. Poroý takiýe razgovory vedutsa, cto ýa jaleýu o
svoýeý smerti i o tom, cto nekomu prodaty cujiýe taýny. Da i grehovno eto. Tak
nascet istoriýi s Urbanom. Kak ýa ponimaýu, u tebia ýesty plan?

— Ýego nametki. — Ýa posmotrel na kuklu, medlenno krutiaýusya pod po-
tolkom.

— Nu ýasno. Iz tebia slova ne vyjmx. Ty1 huje xpiona. Oni hotia by1 boltaýut.

Ýa rassmeýalsa.

— A Kristina? S neý-to kak? Ýa cto-to ne viju, ctoby1 ty1 spexil vernuty ýeý
propaju.

— Ona rasstalasy s kinjalom po dobroý vole. Dumaýu, cto projivet bez nevo ýeýe
kakoýe-to vremia. Do teh por poka vse ne koncitsa. Inace, boýusy, vnovy pojertvuyet
im radi neponiatnyh vyisxih qeleý, i riadom uje ne okajetsa menia dlia tovo, ctoby1
vernuty ýevo.

— Razumno, hotia i neskolyko jestoko... O! Kajetsa, nacinaýetsa!

Ýa raspahnul okno, tak kak toje uslyxal truby1 gornistov.

Obe storony1 uliqi byli zaprujeny1 narodom.

— Kak budto diadiuxka tvoýeý vedymy1 priýehal, a ne kardinal, — uslyxal ýa vozle
uha polnyý skeptiqizma golos Propovednika i otvetil:

— Slava ob Urbane bejit vperedí ýevo. Mnogiýe scitaýut ýevo ýedva li ne sviatym,
oplotom very1 i buduxim Papoý. Horoxaýa reputaqiýa, pravilnyýe postupki, vsenar-
odnaýa hubovy. On lucxiý pravednik iz teh, cto ýesty v Qerkvi na dannýý moment.
Nikakih skandalov, vziatok, podkupov, ubiýstv i procevo. Lix vera, a realynaýa vera,
kak ty1 pomnix iz naxeý proxloý besedy1 na etu temu, zarajaýet luðeý.

— Daje takih, kak ty1? — poddel on menia.

— Lubyh.

Proqessiýa vyigladela vnuxitelyno i seryezno. Vperedí marxirovala rota kanton-
skih naýemnikov, nahodiaýasja na slujbe goroda. V paradnyh zolotistyh kirasah,
xlemah s plumajami, s serebrianyimi alebardami na cernyih drevkah. Oni vyigladeli
ýarko, slovno rojdestvenskaýa igruxka, i ih prazdnicaýa odejda silyno otlically ot
toý koji, xersti i stali, v kotoryh oni predpocitali ne radovaty tolpu, a ubivaty ýeýe.

Za rotoý naýemnikov sledovala kavalykada pocetnyh jiteley goroda i blagorod-
nyh gospod. V dorogih odejdah iz barhata, mehovyh xubah, oni pyitalisy pereýe-
goliaty drug druga. Vyisxeýe duhovenstvo vyigladelo cuty skromneýe, no nenam-
ново. Mestnyýe kliriki dlia vstreci dorogovo gostia dostali svoýi lucxiýe nariady1.
Kardinal Urban na fone vstrecaýuxeý delegaqiýi vyigladel nastoýaxim skromniagoý

— xirokopolaŭa alaŭa xliapa, krasnaŭa sutana iz horoxeŭ xersti, na plecah pelerina iz meha belovo krolika.

Ŭa v pervyiŭe videl celoveka, kotorovo kogda-to spas. Ŭemu okazalosy okolo semidesiati, no dlia svoŭevo vozrasta on otlicno derjalsya v sedle. Osanka, posadka golovy i to, kak uverenno i spokoŭno on pravil jerebqom, govorili o tom, cto sil etomu celoveku ne zanimaty, nesmotria na vnexniuŭu hudobu, beskrovnyiŭe guby i zapavxiŭe glaza. Navernoŭe, v molodosti u nevo bylo priŭatnoŭe liqo, no seŭcas sozdavalosy vpecatleniŭe, cto ŭa smotriu na staruŭu hiŭnuŭu ptiqu.

Kardinal to i delo podnimal ruku, blagoslovliaŭa privetstvuŭuŭih ŭevo jiteleŭ goroda.

Ŭego vysokopreosvjaŭenstvo soprovodjalo vosymerka gvardeŭqev-alybalandqev v paradnyih mundirah i beretah. Vse kak odin svetlovolosyiŭe i vysocennyiŭe. Takje v svite prisutstvovalo neskolyko klirikov v skromnyih odejdah, sredi kotoryih ŭa zametil odnovo kalikveqa. Za svjaŭennoslujiteliami ŭehali slugi. Dva desiataka celadi, na kotoryih nikto i ne smotrel. A zria.

Ŭa srazu uvidel tovo, kovo jdal. Celovek v belo-koricnevom plaŭe palomnika. Smugloliqiŭ, temnoglazyiŭ, v usah i nepokryityih volosah bolyxoŭe kolicestvo sediny, a na pravoŭ skule vyidelialsya zametnyiŭ izdaleka krestoobraznyiŭ xram. On s interesom glazel po storonam i toje pocti srazu uvidel menia, napolovinu vyisunuvxegosia iz okna. V ŭevo temnyih glazah na mgnoveniŭe prostupila zolotistaŭa jeltizna, i v sleduŭuŭu sekundu on smotrel v druguŭu storonu, a ŭeŭe cerez polminuty uje skrylsya za povorotom so vseŭ kavalykadoŭ.

Valyter prixel v naznacenoŭe vremia, vynyrnuv iz uzkovo, propahxevo kryisami pereulka. On priodelsa, točno zajitocnyiŭ gorojanin, i ŭevo volosy i usy zametno po-beleli.

— Gde kolyqo? — sprosila u menia koldun vmesto privetstviŭa.

— Gde Kristina?

— O neŭ ne bespokoŭsia. U neŭe s ostalnymi svoŭa zadaca. Ot tebia mnogoŭe ne trebuŭetsa, van Normaŭenn. Prosto daŭ mne podobratsa k kardinalu.

— Ostalnyiŭe budut tam je?

— Dumaŭu, tebe plevaty na ostalnyih. Kristiny na prazdnike net. Ona jdet s loxadyami v uslovennom meste. Ŭesli vse proŭdet horoxo, uŭedem iz goroda kak mojno byistreŭe i kak mojno dalyxe. Tebe ŭa sovetuŭu sdelaty to je samoŭe, raz uj ty idex so mnoŭ do konqa.

— Ne do konqa, — vozrazil ŭa. — Lix do tovo mesta, kogda moŭa pomoŭ bolyxe ne budet nujna Kristine.

On rassmeŭalsya:

— Ŭa vseгда znal, cto straji drug za druga gotovy risknuty golovoŭ.

— I polyzuŭexysa etim.

Koldun otvesil legkiŭ poklon:

— Glupo otriqaty. Idem. U nas menyxe polucasa.

Uliqi byili zaprujeny narodom, i Propovednik s utra poxutil, cto daje mertvyiŭe, ŭesli by oni mogli, spolzlisy by siuda s gorodskih pogostov. Ŭa ne stal rasstraŭivaty starovo pelikana i govority ŭemu, cto ŭavleniŭe angela — eto ne boleŭe cem falyxivka, sozdannaŭa kuckoŭ moxennikov.

My opazdyivali, prodiraŭasy cerez ludoŭe stolpotvoreniŭe. V konqe konqov Valyteru eto nadoŭelo, i on vse je ispolyzoval kakoŭ-to fokus. Gorojane, stoŭavxiŭe

pered nami, nevolyno stali delaty xag v storonu, tolkaŭa drugih i nastupaŭa im na nogi, a myi v klinivalisy v otkryivaŭuŭiŭesia i tut je zahlopyivaŭuŭiŭesia brexi. Vprocem, vskore etot efekt propal, koldun, opasaŭasy privlec vnimaniŭe, ostorojnical, i nam snova prixlosy rabotaty loktiami, kak samym obyčnym ljudiam.

Vyihod na Maluŭu Karetnuŭu okazalsia perekryt qepŭu straji — ona uderjivala svobodnuŭu proŭezjuŭu casty dlia bogatyih priglaxennyih, spexivxih k bogoslujeniŭu.

— Proklatye! — zlo rugnulsia Valyter. — Pridetsa iskaty drugoŭ puty.

— Postoŭ, — skazal ŭa, dostav svoŭ “propusk”, i pokazal kinjal odnomu iz soldat. — Myi iz Bratstva.

Tot daje spority ne stal i, ne trebuŭa u kolduna pokazaty orujiŭe, otkryl nam puty na uliqu.

— I bez vsiakovo volxebstva, — probormotal sebe pod nos moŭ nedrug.

Tepery k gorodskoŭ sviatynie prodvigatsa stalo gorazdo legce — na priamoŭ doroge, svobodnoŭ ot ludeŭ, myi lix dvajdy postoronilisy, propuskaŭa zapozdavxih blagorodnyih gospod.

Daleko-daleko gulko udarili casy na novoŭ ratuxe, i ih boŭ podhvatili kolokola. Torjestvennaŭa messa nacalasy. Ohrana, puskavxaŭa na osnovnoŭe deŭstvo, okazalasy kuda boleŭe vnuxitelynoŭ — kantonskiŭe naŭemniki, s nimi troŭe alybalandqev i para klirikov v prostyih seryih riasah. Vse te, kto ne smog popasty na ploŭady, zanimali sosedniŭe uliqi, kryxi okrestnyih domov i daje derevŭa.

— Tolyko po priglaxeniŭam, — skazal mne cernoborodyŭ, pohojiŭ na medvedia naŭemnik.

— Myi straji, — otvetil ŭa.

— Viju, cto straji. No prikaz puskaty tolyko po gramotam, na kotoryih pecaty burgomistra, — nicuty ne smutilsa tot. — Ŭesty gramota?

— Ŭesty koŭe-cto polucxe, — otvetil ŭa i dostal persteny, podarennyŭ mne v Vione.

— Kupity, cto li, hocex? — opexil tot.

— Pogodi, dobryŭ celovek. — Klirik, prisluxivavxiŭsia k naxemu razgovoru, protianul ruku. — Daŭ posmotrety.

Ŭa polojil bezdeluxku ŭemu na ladony.

— Ŭa licnyŭ duhovnik ŭevo vyisokopreosviŭenstva. I pomniu eto kolyqo. Ono deŭstvitelyno kogda-to prinadlejalo ŭemu. Tebia priglasil kardinal?

— Net, — ne stal ŭa lgaty, cuvstvuŭa, kak napriagsia Valyter. — No kogda-to ŭa okazal uslugu ŭevo vyisokopreosviŭenstvu i uveren, cto on pomnit menia. Ŭa i moŭ drug hotim prisutstvovaty na stoly vajnom bogoslujeniŭi.

Klirik kivnul lyisoŭ golovoŭ:

— Cto je, ŭa ponimaŭu vaxe jelaniŭe. Kto ŭa takoŭ, ctobyi mexaty priobŭitsa k cudu i Gospodu.

— No priglaxeniŭe... — popytalsia zaspority podoxedxiŭ kapitan naŭemnikov.

— Etot celovek sdelal horoxeŭe delo dlia Qerkvi i licno ŭevo vyisokopreosviŭenstva. Vy i jelaŭete potom obŭasniaty kardinalu, pocemu on ne byl dopuŭen na bogoslujeniŭe?

— Konecno net!

— Togda propustite ih.

Kantoneq neohotno mahnul svoŭim ljudiam, i te podniali alebardy, otkryivaŭa dorogu.

— Vse kuda legce, cem ŷa ojidal, — usmehnulsa koldun, kogda ohrana ostalasy daleko pozadi.

Propovednik, vse eto vremia točno teny sledovavxiŷ za mnoŷ, nakoneq-to dal voliu svoŷim emoqiŷami:

— Ty1 mnogovo ne ojidaŷex, certov ubludok!

Po scastŷu, krome menia, ŷevo nikto ne slyŷal.

— Cto tepery? — sprosil ŷa.

— Ty1 svoŷe delo sdelal, van Normaŷenn. Mojex naslajdatsa predstavleniŷem. A mne nado podobratsa k kardinalu kak mojno blije.

No ŷa ne dal ŷemu uŷti, poloŷiv ruku na pleco.

— Ne tak byistro. Ty1 prixel vmeste so mnoŷ i uŷdex so mnoŷ.

— Kak znaŷex. Tolyko ne mexaŷ, — legko soglasilsa on.

— Eto bylo by1 proŷe osuŷestvity, ŷesli by1 ty1 rasskazal, cto sobiraŷexysa sdelaty.

— Povery, nikto nicevo ne poŷmet. My1 uŷdem prejde, cem oni zametiat, cto cto-to slucilosy.

ŷego slova ne vnuxali doveriŷa, no ŷa nadeŷalsa na kozyri v rukave, hotia obyigraty opytnovo kolduna ne tak prosto.

Usilennyiŷ sviatoŷ magiŷeŷ golos kardinala raznosilsa nad ploŷadŷu. On cital na staroqerkovnom, ŷazyike vremen Konstantina. Liudi, raspolojivxiŷesia na ploŷadi plotnoŷ tolpoŷ, molilisy, xevela gubami i v obŷem-to ne slixkom horoxo vidia, cto proŷishodit za spinami vpered i stoŷaŷih.

ŷa skoreŷe pocuvstvoval, cem uvidel, kak k nam prisoŷedinilsa tretiiŷ celovek v kaftane slugi burgomistra i vyisokoŷ xapke. Sudia po vsemu, Cezare proniknuty suda okazalosy gorazdo legce, cem koldunu.

— U menia vse gotovo, — xepnul on Valтеру. — Gotthod na meste i jdet tvoŷeŷ komandy.

— Pozabotsa o svoŷeŷ zadace, — otvetil tot.

ŷa uje, kajetsa, znal, v cem zaklucaŷetsa rabota naŷemnika. Vozle “sviatovo” mesta postavili raspiatiŷe, riadom s nim nahodilosy nebolyxoŷe vozvŷixeniŷe, s kotorovo vystupal kardinal. Vnizu stoŷali predstaviteli duhovenstva i gorodskih vlasteŷ. Tolpa ostavila svobodnym lix nebolyxoŷ piatacok ploŷadi, to samoŷe mesto, gde nahodilsa otpecatok “angela”.

Kondotyer vnezapno vyibrosil ruku, i ŷa, ojidavxiŷ cevo-to podobnovu, blokiroval ŷeŷe predplecyem, ne dav stiletu udarity menia v gorlo.

V sleduŷuŷeŷe mgnoveniŷe v qentre Kruso razverzlasy bezdna i voqarilsa ognennyiŷ ad.

...Kriucŷa, svisavxiŷe s potolka, byli v bezobraznom sostoŷaniŷi. Rjavyiŷe, s ostatkami temnoŷ ploti na gramah, oni smerdeli zastareloŷ krovŷu i gnilym miasom. Točno tak je pahla i rexetka, na kotoroy zdesy lubili podjarivaty teh, kto ne raskaŷivaŷetsa v svoŷih oxibkah.

Nesmotria na to cto v bolyxoŷ jarovne besnovalosy plamia, v podvalah qentralnoŷ tiurymy Kruso okazalosy jutko holodno.

Master doprosa, nemolodoŷ jilistyŷ subyekt s ŷarkimi lucistyimi golubyimi glazami, smial kojanyiŷ fartuk, percatki i peredal stalynoŷ prut odnomu iz pomoŷnikov.

— S etim vse.

“Etot” lejal rastianutyim na xirokoj miasniqkoj stolexniqe i bolyxe pohodil ne na celoveka, a na kusok otbivnoj. Źa ne prisutstvoval na pyitke, tak cto s trudom uznal otqa Gotthoda, kanonika sobora Sviatoj Mariji v Braselovette. Po perelomanym konecnostiam i krovavym puzyriam, kotoryje naduvalisy i lopalisy u nevo na gubah, bylo poniatno, cto on ne protianet i polucasa. Vot-vot ispustit duh. Propovednik, uvidev takoje zrelje, razvernulsa na kablukah i, nicevo ne skazav, vyixel von. On predpocital ne smotrety na to, cto Źemu bylo neprijatno.

Pugala Źa nigde ne videl s momenta sobytij na plojadi. Vpolne vozmojno, cto Źevo stojit iskaty vozle trupovozok, kotoryje sečas v bolyxom kolicestve sobiraŹutsa na qentralnoj uliqe.

Roman, moj staryj znakomyj, s kotorym Źa perejil napadenije rugaru v Hrustalynnyh gorah, privalixisy k stene, smotrel na umiraŹuŹevo s polnym ravnoduxijem. Kak na tot samyj kusok otbivnoj, o kotorom Źa tolyko cto upomianul.

— Zakancivaj s nim, master.

Palac vzjal so stolika xirokij miasniqkij noj i odnim dvijenijem prekratil stradanija umiraŹuŹevo.

— Kardinalyskaja milosty, — objasnil mne qigan, točno opravdyivaŹasy.

— Tyj privel menja uvidety Źeje?

— Źego vysokopreosviaŹenstvo platit svoji dolgi. Hotia byi casty ih.

— Stranno. — Źa posmotrel, kak dva pomoŹnika palaca razrezaŹut verevki, stia-givaŹuŹije ruki i nogi trupa, a zatem sbrasyivaŹut okrovavlennoje telo v telejku. — SomnevaŹusy, cto mne nujna byla smerty klirika.

— Tyj ne ponial. Tyj mog okazatsa na etom okrovavlennom stole. Nekotoryje iz okrujenija Urbana scitaŹut, cto imenno tam ono i doljno byity. I oni byli oceneny ubeditelny.

— I Źa scastlivo izbejal etoj ucasti, potomu cto... — Źa predostavil Źemu zakoncity moju frazu.

— Potomu cto my znakomy, van NormaŹenn. Potomu cto tyj snova spas jizny kardinalu, i on v dolgu pered toboj. Potomu cto te, kto hotel rastianuty tebia na dyibe, sečas uje napravliaŹutsa v Njyugort. Im trebuetsa pokaŹanije za ih gluposty. A lucxe vsevo Źevo dobitsa, izucaja vereskovyje pustoxi.

Telo uvezli, ostals lix gusto, lipkij zapah krovi, napolnivxij holodnoje pomeŹenije.

— Nu, cto je. Peredava j kardinalu moji blagodarnosti. Hotia Źa i ne rad, cto celovek umer.

— Vzdumal sebia vinity?

— Net. Źa postupil pravilno. A oni znali, cem riskuŹut.

— Vmesto pti soten trupov v Kruso segodnja bylo by tri-cetyre tysiaci, Źesli by nikto iz nas ne okazals gotov k podobnomu povorotu sobytij.

Źa s sodroganijem vspomnil vzryv, ŹarkuŹu vspyxku i potoki jivovo, pohojevo na zmej, zolotovo ognja, rinuvxegosia vo vse storony. Za sekundu on projeg v riadah molivxihsia brex, jgucim molotom udaril po klirikam i otprianul ot sijaŹuŹej svetom pregrady. Kupol stremitelno rvanul vverh i v storony, nakryv snacala plojadi, zatem okrestnyje doma, a potom i uliqi, pogloxaja v sebia strannoje, oslepitelno-zolotoje plamia, ne davaja Źemu rasprostranitsa i navredity Źex komu-nibudy. No vse ravno etovo okazalos nedostatocno, ctoby spasti vseh.

Panikužuxaša tolpa, begužaša proc, vožuxaša ot ujasa iz-za tovo, cto koneq sveta, obežannyiž angelom, uje nastupil, razlucila menia s Cezare v tot “cudesnyiž” dlia nas obožih moment, kogda myi sobiralisy ubity drug druga.

Master doprosa vyisluxal xepot pomožnika i soobžil:

— Vtorož gotov k razgovoru. Smotrety budete?

— Vtorož? — udivilsa ŷa. — Vy smogli vziaty dvožih?

— K sojalenižu, tolyko dvožih. Ih, v otliciže ot ostalynyih, požmaty okazalosy ne tak uj i slojno. ŷa pristavil k nim ludež srazu posle naxevo s tobož razgovora.

Myi proxli v sosedniž zal, zerkalynužu kopižu predyiduževo, i ŷa uvidel starovo aptekaria. On sidel za stolom, ŷevo ruki i nogi byli zafiksirovanyi xirokimi kojanyimi remniami, a golova zasunuta v mehanizm kražne neprigliadnovo vida. Tiski plotno ohvatyivali nijnužu celusty i temia.

— Horoxo, — pohvalil Roman palaca i sklonilsa nad Filippom. — Udobno li vam, metr?

Tot ne smog nicevo otvetity, lix promyical cto-to neclenorazdelynože i umoliažuxeže.

— Dumažu, cto ne slixkom. Navernože, stranno spraxivaty takože u celoveka, nahodiažegosa v cerepodroбилke. Davažte ŷa nemnogo rasskaju vam, cto eto takože. Na samom dele, metr, vse predelyno prosto. Palac krutit vint, i tiski nacinažut sdavlivaty vaxu golovu. Sperva lomažutsa zubyi, a byty mojet, nijniaža celusty. ŷesli cestno, ŷa nikogda ne vnikal v detali. Zatem lopnet cerep, no, poveryte, posle etovo vyi projivete dostatocno dolgo, ctobyi pojalety o glupostiah, kotoryže ucinili.

Filipp zaplakal, zamyical aktivneže.

— Mož vam sovet, aptekary. ŷesli hotite izbejaty lixnež... golovnož boli i zaslujity proženije kardinala, na kotorovo vyi tak bezdarno pokuxalisy, pokažtesy, soznažtesy i nacinažte sotrudnicaty. — Roman pohlopal uznika po plecu. — ŷa vernusy cerez polcasa i s radostžu uslyixu pravilynyž otvet. Idem, Liudvig.

Myi pokinuli pytocnužu, podnaxisy na dva etaja vverh, peresekli pustož tiuremnyž dvor, minovali ohranu i vyixli na uliqu. Eto byla okražina goroda, v dvuh xagah ot vnexnež stenyi.

— Pogovorim. — On zabralsa na goru kirpica, svalennovo rabocimi, sobiravximisia remontirovaty ukrepleniže.

— Zdesy? — udivilsa ŷa, no prisožedinilsa k nemu.

— Vidno vsiu okrugy. Uj lucxe, cem kabinet nacalynika tiurymy, gde kajdyž durak mojet podsluxaty.

— U vas žesty ofiqialynaža versiža prožizoxedxevo v gorode?

— A kogda žeže ne bylo? — On usmehnuls v usy. — Liudi uje rabotažut žazykami, sluhi odin huje drugovo letiat po dorogam da mnojatsa v traktirah. Za mesiaž uznažut vse i vezde. Eto slucilosy oceny ne vovremia. Hotia kogda podobnyže sobyitiža voobže mogut byty k mestu? Nam pridetsa prilojity massu usiliž, ctobyi sgladity posledstviža prožisxedxevo.

— Nam?

— ŷa sluju kardinalu, a on — Qerkvi. Tak cto v dannom kontekste daje koldunu i rugaru mojno govority “nam”. Naskolyko ŷa ponial, vseh sobak povesiats na zlobnovo džavolopoklonnika, kotoryž hotel isportity radosty veružuxim, oskvernity sviatyniu, popraty zakonyi Bojyi i procaža, procaža, procaža.

ŷa ojidal cevo-to podobnovo:

— V obžem, skazka o cudoviže, rexivxem ustrožity bessmyslennože ubižstvo.
 — Ili kakož-nibudy jertvennyž ritual. Ludiam soverxenno nezacem znaty nas-tožaxih pricin.

— A myi ih znažem? Eti samyžye pricinyi?

Roman ne otvetil, i eto govorilo o tom, cto on, kak i ža, teriažetsa v dogadkah.

— Scitažex, cto koldun urovnja Valytera sposoben ustrožity ognennyž vulkan v gentre goroda? — zadal ža žexex odin vopros.

On posmotrel na menia dolгим, tajelym vzgliadom:

— I tyi dumažex točno tak je. Zapomni eto, žesli dorojix svožex xkurož. — I, cuty smagcivxysy, prožiznes: — Žesty vexi, o kotoryih ne stožit boltaty, Ludvig. Naprimer, ža staražusy pomalkivaty, cto polnaža luna ne slixkom horoxo vližažet na menia v posledneže vremia.

Myi oba usmehnulisy tolyko nam poniatnož xutke.

— Tak cto vinovat Valyter. Poka ne budet dokazano obratnože. A ono, kak tyi ponimažex, dokazano, skoreže vsevo, ne budet. Vo vsiakom slucaže, tolpe.

— No tyi ne verix, cto koldun markrafa Valentina imežet stolyko sil.

— Razve eto tak vajno? — On ustalo poter veki.

— Dlia menia — vajno.

Qyigan sdalsa:

— Ne veriu. Ža znažu o temnom iskusstve ne ponaslyixke. Na mož vzgliad, podobnože ne mojet provernuty nikto iz teh, s kem ža znakom. Zdesy nujna mož velefa ili kakovo-nibudy legendarnovo carodeža iz Temnolesža. Ili oceny seryeznovo demonu. Takovo, kto odnim želckom palyqev sjigažet piaty soten dux i žedva ne prolamyivažet žit desiati gotovyih k otrajenižu ataki klirikov. Kolduny na takože ne sposobny. Inace mirom pravili byi oni, a ne kniazža i qerkovniki.

— Žesli on byl nastolyko silen, cto ne božalsa klirikov, to pocemu otstupil? Pocemu ne ubil vseh, kto nahodilsa na pložadi?

— Ža ne znažu.

Ža zadumalsa.

— No žesli eto byl ne Valyter, a kto-to inož, to slucivxežesia na pložadi — sovpadeniže? Komanda zagovoržikov, pytavxihsia ubity kardinala, i nežizvestnyž, rexivxiž ustrožity lokalynyž apokalipsis?

— Inovo obžasneniža u menia net. I ne tolyko u menia. Inkviziqiža cexet v zatyilke, razvodit rukami i lihoradocno listažet grimuaryi. Tolyko dumažetsa mne, cto bez tolku eto vse. Nikovo myi ne naždem. No im nujen kozel otpuženiža. Lucxe vsevo tot hagjit, o ktorom tyi govoril. Otlicnaža kandidatura dlia kostra. Obyivатели ne jalužit cujezemqev i inoverqev, s radostžu sojgut zlobnože cudoviže, voshitiatsa tem, cto vozmezdiže Qerkvi nastiglo prestupnika, i uspokožatsa. Nu a žesli ne požmažem etovo hagjita, naždem drugovo. Ili je pridetsa ispolyzovaty bedniagu-aptekaria. Moržixysa? Ne stožit. Eto zvucit jestoko, no inace prosto nelyzia. Simvolyi veryi i silyi doljny ostavatsa nezyiblemyi. Inace nacnetsa haos.

— Kogda vyi poniali, cto sled angela — falyxivka?

Roman složil uzlovatyžye palyqi v kulak, poter im zatyilok:

— Slixkom pozdno dlia tovo, ctobyi vse ostanovity. Sluhi poleteli, a palomniki i mestnyžye kliriki-tupiqi uje skolacivali krest da jgli sveci. Pervyž je inkvizitor s magižex vse raskusil.

— Valytera nelyzia nazvaty naživnyim. On ne veril, cto ževo obman proderjitsa dolgo, znacit, znal, cto vyi ne ostanovite predstavleniye.

— U nas ne bylo vyibora. Cto myi doljni byli delaty? Obžavity vo vseuslyxaniye, cto kucka moxennikov rexila naduty veružuxih? Cto nikakovo cuda net, a poslednevo angela videli poltoryi tysiaci let nazad? Zaceм rubity suk, na ktorom sidix, Ljudvig? Ljudi hotiat verity v cudesu, i kto myi takiye, ctobyi razruxaty ih il-luziži?

Ža lix neveselo rassmežalsu:

— Mne povezlo, Roman. Moža rabota gorazdo prože.

— A moža ne jdet. — On vstal i protianul ruku. — Tyi spas mne jizny v teh proklatyih gorah, i že ne lubliu byity doljen. Ža sobiražu sluhi i informaqižu. Staraža ferma v cetverti ligi za gorodom, žešli žehaty cerez Koxacyi vorota. Ža smogu prid-erjivaty etu novosty paru-trožku casov, ne bolyxe. Uvezi jenžinu kak mojno dalyxe, žešli ne hocex, ctobyi ona sgnila v podvale.

— Oni budut preduprejdenyi. Vse.

— I cto s tovo? Myi ih požmažem. No žešli straja ne budet sredi nih, žeže nikto ne stanet iskaty. Obexažu.

— Spasibo, Roman. Myi v rascete.

— Božusy, cto net. Eto byla usluga za uslugu.

Ferma vygliadela zabroxennož, no v žeže okoxkah gorel prigluxeennyi svet.

Nebo byistro temnelo.

Ža napravilsa k vorotam, dumaža, cto snova dežstvužu naobum, prygažu v omut golovož i Valyteru v obžem-to nicevo ne stožit sdelaty to, cto ne polucilosy u nažem-nika.

Ža zametil, kak drognula zaneska — nabludavxiž za dorogož uvidel menia. Tem lucxe.

Vorota byli ne zapertyi. Ža voxel vo dvor — griažnyiž, s dvumia ogromnymi lujami i telegož, perevernutož nabok. Dvery v dom otkrylasy, i na poroge požavilsa Cezare. Posmotrel na menia tiajelym vzgliadom, ne ubiraža ruki s visiažež na požase dagi:

— Tyi odin?

— Kak vidix.

On postoronilsa i, kogda že voxel, ostalsu na uliqe, rexiv proverty, ne prixel li za množ kto-to žeže.

Vnutri pahlo staryim zaplesnevevxim domom, pol byl zemlianož. Bolyxužu casty žeđinstvennož komnatyi zanimal ostyivxiž ocag. Skudnaža krestžanskaža mebely, a takje prialka okazalisy sdvinutyi k dalynež stene. V uglu, zavernuvxisy v tonkože odežalo, spal hagjit. Koldun, do etovo cto-to pisavxiž, tepery smotrel na menia.

Kristina poryvisto brosilasy ko mne, krepko obmiala:

— Ža dumala, tyi pogib! Valyter skazal, cto tam, gde tyi stožal, nikto ne vyijil!

Byivxiž sluga markgrafa Valentina vstretil mož krasnorecivyiž vzgliad s poni-mažužež ulybkož:

— Kak vidno, že oxibalsu. Etot Cezare vecno vse putažet.

— I nedodelyivažet. Oni pyitalisy izbavitsa ot menia.

— Cto?! — Ona gnevno nahmurila brovi, rezko povernuvxisy k Valyteru. — Tyi je obexal!

— Ejš! Ejš! Uspokojšia.

— Uspokojšitsa?! — razozlilasy Kristina. — Ty1 sukin syn, Valyter! Ne tolyko zavalil delo, no i hotel ubity tovo, kto soglasilsa pomoc nam!

— Eto byla iniqiativa Cezare. Ÿa ne daval Ÿemu takih rasporajeniŸ. Klianusy!

Ona xagnula k nemu s Ÿavnym namereniŸem udarity, no Ÿa vzial ŸeŸe za predplecy:

— My1 uhodim. Priamo seŸcas.

— Neujeli? — vkradcivo skazal on, poloŸil pero na stol i vstal.

Ÿa vosprinial eto kak ugrozu i opustil ruku na kinjal.

— DumaŸex, amulet tvoŸeŸ vedymy1 spaset tebia ot magiŸi?

— Proverim?

— Prekratite! Oba! — kriknula Kristina, razbudiv Adilia. — I tak vse ploho. Stolyko mesiaqev raboty1 nasmarku! My1 ne znaŸem, gde oteq Gotthod i Filipp, oni do sih por ne prixli. Xans vyiŸti na kuzneqa poterian! A vy1 dumaŸete tolyko o tom, kak pustity drug drugu krovu!

Valyter mirolubivo podni1l ruki vverh i vnovy ugnezdilsa na stule:

— Prejde cem ty1 primex rexeniŸe, uznaŸ u van NormaŸenna, kak tot naxel nas. On, navernoŸe, velikiŸ volxebnik, raz okazalsa zdesy. Vedy ty1 Ÿemu ne govorila o naxem ubeŸe?

— Ne govorila. — Ona voprositelyno posmotrela na menia. — Tak kak, Liudvig? Eto1 ubliudok cudesno perevel razgovor na druguŸu temu.

— Nevajno. Ÿa zdesy. A u vas malo vremeni. Nado vyivezti tebia otsiuda, Kristina. Ostanexysa s nim — propadex.

— Pff! — Koldun provorno nacal sobiraty veŸi, a britogolovy1Ÿ hagjit zastegnul na siurtuke poŸas s krivoŸ sableŸ.

Ÿa pocuvstvoval, kak zatyllok ukololo cto-to holodnoŸe.

— Cezare! — kriknula Kristina. — StoŸ!

— Ÿa ne sluxaŸu tvoŸih prikazov, jenŸina. Valyter? — Kondoty1er podobralsa ko mne soverxenno nezametno.

— Ostavy Ÿevo, — poprosil koldun, okoncatelyno sobrav sumku. — Nam on ne nujen. Zacem rasstraŸivaty Kristinu? Pora uŸezjaty. I nacinaty vse snacala.

— Ne budet nikakovo nacala. Ty1 uje proŸigral.

— Ty1 vse-taki prosto tupoŸ gromila, alybalandeq. U menia ne bylo vyibora. Jizny qelovo mira postavlena na kartu. Ÿa poxel by1 daje v pasty drakona, Ÿesli by1 eto priblizilo menia k temnomu kuznequ. Kak ty1 ne poŸmex takuŸu prostuŸu veŸ: vse, cto Ÿa govoril tebe o temnyh kinjalah, — pravda. Ÿa naŸdu novyiŸ glaz serafima. I poprobuŸu snova. A ty1 mojex bejaty v Ardenau, zaryity golovu v pesok i dumaty, cto Ÿa lgu, raz tebe tak legce.

— Tak i postuplu. No snacala zaberu ŸeŸe.

— Ÿa ne poŸedu s toboŸ, Liudvig, — tiho skazala Kristina.

— Hocex ostatsa s nimi? ZnaŸex, cto slucitsa, kogda tebia poŸmaŸut? Straj budet obvinen v zagovore protiv Riapano. Eto udarit po Bratstvu. Po kajdomu iz nas, gde by1 my1 ni nahodilisy. Uedem, poka ne pozdno. Ostavy ih. Ty1 doljna jity, a ne umerety na dyibe. Eto posledniŸ xans.

Kristina vziala iz ruk Valytera svoŸu kurtku, nadela, droŸaŸimi palyqami, nemnogo nelovko, zastegnula pugoviqi:

— Tebe ŷa točno nicevo ne doljna, van Normaŷenn. Vse, cto bylo mejdu nami v dalekom proxlom, tepery ne imeŷet znaceniŷa. U menia svoŷ puty, a u tebia svoŷ. Uhodi, Ludvig. Priamo seŷcas. I bolyxe ne iŷi menia.

ŷa posmotrel ŷeŷ v glaza, ponial, cto vse bespolezno, cto ŷa ne smogu pereubediti ŷeŷe, cto Kristinu, celoveka, s kotorym ŷa kogda-to ucilsa, ros, jil i srajsa plecom k plecu, uje ne vernex. I vyixel iz doma, plotno prikryv za soboŷ dvery...

ŷa xel po temnomu pustomu traktu k Kruso, a na duxe u menia skrebli koxki.

Cto je. ŷa hotia byi popytalsa. Ona primala rexeniyŷe. Vyibrala svoŷu sudybu, svoŷu jizny, svoŷu qely. I bessmyslenno lovity rukami uskolyzaŷuŷu teny. Tratity vremia i silyi. ŷa uznal otvety na voprosy, kotoryŷe menia volnovali, i tepery sleduet dvigatsa dalyxe. Idti vpered i ne ogliadyivatsa.

Vpered pokazalis dva znakomyh silueta. Odin vyisocennyŷ i dolgoviazyŷ, drugoŷ nevyisokiŷ i suhonykiŷ.

— Ne vyixlo? — negromko sprosila Propovednik. — Pocemu?

— ŷa ne mogu spasti ŷeŷe ot samoŷ sebia, drujŷe.

— Tiajelo vvesti ludef v Qarstviŷe Nebesnoŷe, ŷesli oni ne jelaŷut spaseniŷa, — probormotal on i skazal kuda gromce: — No tepery Qerkovy naŷdet ŷeŷe i nakajet kak zagovorŷiqu.

— Ili ne naŷdet, ŷesli udaca budet na ŷeŷe storone.

ŷa sunul ruki v karmany, xagaŷa dalyxe, i oni pristroyilis riadom.

— I cto tepery? — ne vyiderjal Propovednik.

— Zaŷmusy delami. V mire polno temnyh dux. Syezju v Ardenau. ŷa ne byl na rodine neskolyko let. Vstrecusy s Gertrudoŷ. Rasskaju obo vsem, cto zdesy proŷizoxlo, stareŷinam. Bratstvo doljno byty gotovo k nepriŷatnostiam.

Myi so starym pelikanom sdelaŷi ŷeŷe neskolyko xagov, prejde cem poniali, cto Pugal nas ne soprovodŷet. Ono stoŷalo na doroge, vyitanuvxisy v strunku, točno teryer, pocuŷavŷiŷ lisu, i smotrelo tuda, otkuda ŷa prixel.

— Eŷ, Solomennaŷa golova! — okliknul ŷevo Propovednik. — Zabylo, kuda nado idti? E-eŷ! Myi zdesy. Iisuse Hriste, tyi ne tolyko onemelo, no i oglohlo?!

— Pogodi, — nahmurilsa ŷa i podoxel k Pugal.

Ono melko drojalo, i v uzkih glazah to zagoralisy, to gasli dva malenykih ugolyka.

— Cto tam? Cto tyi vidix?

Ono polojilo mne na pleco tiajeluŷu, kostliavuŷu ruku i razvernulo, predlaŷaŷa smotrety ne na nevo, a na mracnuŷu dorogu, barhatnoŷe zvezdnoŷe nebo i temnyŷe siluetyi derevyev, vystupaŷuŷiŷe na etom fone. Vokrug byla posledniaŷa noc zimy, stranaŷa toŷ zloveŷeŷ tixinoŷ, kojaŷa zastigaŷet odinokovo putnika na pustynom trakte. ŷa, kajetsa, ne dyxal, vmeste s Pugalom smotria vo mrak. I tot otvetil mne.

Zolotistoŷ iskroŷ. Zolotoŷ vspyxkoŷ. Zolotyim svetom.

Ogony qveta jidkovo zolota podnialsa vyixe drevesnyh kron i tut je opal, ostaviv v nebe zolotoŷe zarevo.

— O, Gospodi! — ahnul Propovednik.

No ŷa uje ne sluxal ŷevo. Bejal obratno.

Zolotyŷe kostryi, takiŷe teplyŷe, prekrasnyŷe, pohojiŷe ne na obyicnyŷ ogony, a na rasplavlennyŷ dragocennyŷ metall, goreli povsiudu. V lesu, na ogromnom pustom pole i tam, gde ŷeŷe sovsem nedavno stoŷala staraŷa ferma.

Ih bylo neskolyko desiatkov, haoticnyh, razbrosannyh po okruge, soverxenno neveroyatnyh. Volxebnyh. I smertelyno opasnyh.

Eto bylo to je plamia, cto svirepstvovalo na ploxad i v Kruso, puska i mene je yarostno je. Ono gorelo, popira ja vse zakony mirozdani ja, samo po sebe, ne nujda ja sy v toplive i ne zavisia ot kaprizov vetra.

Pugalo ne stalo podhodit k blija xemu kostru, a ostanovilosy kak vkopanno je i, kazalosy, niuhalo vozduh, pahnuxi tjaelo garu i, cuty ulovimo, perejarennym masom. Zatem ono opustilo golovu, ssutulilosy i s nekotorym razocarovani em selo na zemlu. Na jevo vzgliad, tut uje ne bylo nicevo interesno.

Propovednik ne poxel so mnoj po inoj pricine — on bo ja sa, hotia ni odin ogony ne mog pricinity duxe vreda.

— Mojet, ne stojit tebe tuda lezty?! — kriknul on mne v spinu.

No ja ne mog postupyit inace.

Pervo je telo, obuglenno je do golovexek, vse je je dyim a je esia, ja naxel riadom s mertvyimi loxadymi. Lix po krivoj polose metalla, v kotoroj trudno bylo opoznaty sablu, ja ponial, cto eto hagjit.

V dom ja za jti ne smog, tot vse je je polyihal, poetomu napravilsa ot kostra k kostru, po vyijjennoj zemle.

I jedva ne spotknulsa o trup Cezare. On lejal na jivote, i v jevo spine byla projjena skvozna ja dyra velicinoj s dva mojih kulaka. Glaza okazalisy raspahnuty, na liqe zastyli udivleni je i obida.

Ja vse dalyxe othodil ot fermy, prodolja ja iskati, i v glazah postepenno nacinalo dvo jitsa ot zolotyh ognej. Ih bylo kuda bolyxe, cem mne pokazalosy vnacale.

Ja byi proxel mimo, jesli byi ona menia ne okliknula. Jee liqo pocernelo ot kopoti, prava ja ruka napominala obgorevxu ju vetku, a na to, cto bylo nije grudi, nelyzia smotrety bez slez — odin sploxnoj ojog.

Ona popyitalasy ulybnutsa, pokazaty, cto vse horoxo, no polucilosy eto neva jno. Kristina splunula temno-koricnevu ju sluunu, ja oxutil prianyi j, jedki j zapah i ponial, cto ona tolyko cto syela koreny zolotovo lyva, silyny j hagijski j narkotik, izbavlia ju j ot lu bo j boli.

— Ne povezlo, — tolyko i skazala ona. — Myi iskali jevo, a on naxel nas.

Bylo pomatno, o kom ona govorit.

— Tyi videla temno kuzneqa?

— Izdali. — Straj uronila golovu na zemlu. — Ja ne smogu tebe pomoc. Poobe ja mne sdelaty ko je-cto.

— Obexa ju.

— Otpravlia jsia v Klagenfurt. Tam jivet doc Valytera. Uliqa Stenyi. U ne je dar. Ja poklia lasy je mu, cto Bratstvo je je primet. Ne perebiva j. Sluxa j.

Ona vzjala iz raspotroxennoj sumki je je odin koreny, otpravila jevo sebe za xeku:

— Pod polom v jevo dome jesty kniga. Sojgi je je. Eto vajno. Sdela jex?

— Da.

— Vozymi sebe Vjuna. Bolyxe ja nikomu jevo ne doveriu.

— Horoxo.

Ja videl, kak mutnejut je je glaza ot narkotika, i predstavlia l, kaku ju byly ona doljna ispyityvaty se jcas.

— Tretye. Ne ixi temново kuzneqa. Inace on pridet i za tobož. Kak prixel za nami. Poklianisy!

— Klianusy. — Na etot raz ŷa lgal.

Ona ustalo zakryla glaza i skazala cuty zapletaŷuximsia ŷazyikom:

— I skaji Miriam: mne ujasno jaly, cto ŷa ŷeŷe podvela.

— Eto ne tak. No ŷa peredam.

ŷa dostal iz sumki kinjal, vložil v ŷeŷe ruku:

— Prosti, cto ne smog sdelaty etovo ranyxe.

Po ŷeŷe ŷeke sbejala odinokaŷa slezinka:

— ŷa ne ponimaŷu...

— Uže nevajno, Kristina. Glavnoŷe, cto tvoŷ klinok tepery s tobož. Ty ne poterjala ŷevo.

Ona ulybnulasy prizrakom svoŷeŷ proxloŷ ulyibki, xepnula:

— Spasibo. V tom monastyire, gde pogib Gans... Tam kuzneq, cto kuŷet nam kinjaly. Eto taŷnu on uznal, i poetomu ŷevo ubili. Ne govori Miriam, horoxo? ŷeŷ ne stoŷit znaty. — Kristina prervalasy, provalivaŷasy v zabytie, no s usiliŷem zakončila:

— Inace budet beda. Dlia vseh nas. ŷa pospliu nemnogo. Razbudix menia k utru?

— Konecno. Ni o cem ne volnuŷsia, — skazal ŷa, no ne byl uveren, cto ona menia ŷeŷe slyxit.

ŷa sidel riadom s neŷ, oŷuxaŷa točno takuŷu je zluŷu bespomoxnosti, kak kogda umirala Hanna. ŷa nicevo ne mog dlia neŷe sdelaty.

Tolyko byty riadom...